

Pályázatok

Keresetetik egy oly kis családost, szigoruan vallásos egyén, ki családtagjaival együttesen két péküzem kasrusza felett mint másziach felügyelne. Ajánlatok — fizetési igények megjelölésével és vallásosságát igazoló okmányok másolatával Jungreiszf. rabbib, Csenger, cimre küldendők.

Apró hirdetések

Hirdetési díjszabás: minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Állást keresőknek szavankint 13, vastagon szedett betűkből 26 fillér. Apróhirdetések felvétele: Budapest, VII., Sip ucca 10. — Jelzés levelek kettős borítékban válaszbélyeggel ugyanoda intézendők. — Apróhirdetések csak a díj előzetes lefizetése mellett közölhetők.

HUSZONEGY ESZTENDŐ óta közvetit házasságot Nagy Jenő Rákóczi-ut 57-b. — Telefon (cégnélküli levelezés).

HÁZASSÁGOKAT eredményesen közvetit szigorú diszkreció mellett Rothstein Dávid, S. A. Ujhely, Kossuth Ferenc u. 3.

28 ÉVES szolid, szorgalmas, szombattartó iparos fiamat megnősíteném vallásos, jó családból, 20—22 éves csinos leánnyal, 4000 P. hozományjal. Lehet vidéken is, hol önállósíthatná magát szakmájában és mellékesen egy szatócs üzletet is nyitna. »Szolid« jellege.

FIATAL rőfőskereskedő, kinek kimutatható 1200 P. havi jövedelme van, vallásos családból nőstül ne. Ajánlatokat »Mazeltov« jellegére.

21 EVES jómegjelenésű fiam részére szombattartó vidéki kereskedésben gyakornoki állást keresek, ellátásáról gondoskodom. Cim a kiadóban.

ÁLLÁSALAN könyvelő állás keres szombattartó cégeknél. Bármely más irodai munkát és önkönyvelést vállal. Cim kiadóban.

KERESEK egy korrekt, fiatal tanítót tanyára 3 gyermekhez. Megkívánom polgári iskola, német, valamint chümes rási tanítását. Havas Hermann Békéscsaba.

TANONCNAK FELVESZEK vallásos, jómodoru lehetőleg árva fiut teljes ellátással, családi bánásmóddal. Bleier sablongyár, Szolnok, Kápolna ucca.

ZSIDÓ nevelőnt I. polgárista leányhoz és I. elemista fiamhoz keresek ki perfektül tud németül Rubinstein Mórné, Velké-Sarluy, (Nagysalló) Szlovenczkó.

BUDAPESTRE, v. környékére valóságos házba, perfekt házvezetőnő ajánkozik, hol cseléd van, társalkodónőnek, esetleg fürdőbe kísérrőnek. »Megbízható házvezetőnő« jelige.

JOBb családból való vallásos leány, ki a háztartásban teljesen jártas, ajánkozik jó vallásos családhoz. Cim: válaszbélyeggel »Háztartás« jellegére a kiadóban.

ORTHODOX házhöz ajánkozik gyermekek mellé egy szolid leány, ki háztartásban és varrásban is jártas. Cim »orthodox« jellegére válaszbélyeggel, a kiadóban.

AKINEK DRÓSERA szüksége van, forduljon hozzám bizalommal. Bármilyen alkalmi beszédet szerkesztek tetszés szerint héber, német és magyar nyelven, diszkreció mellett. Reichenberg Fülöp hitoktató, Pápa. Gyurácz Ferenc u. 14.

KERESKEDELIMIT végzett 16 éves leányomat üdülés céljából nyaralóba vagy kellemes vidékre küldeném, hol a gyermekek játszópajtása lenne. »Jó családbeli« jelige.

Mindenféle nyomtatvány legolcsóbban beszerezhető Schwarz Lipót motorüzemi könyvnyomdájában Kunszentmiklóson. Kérjen árajánlatot!

FIATAL orth. leány gyermekek mellé állást keres. »Főzés-varrásban jártas« jellegére.

MAGÁNYOS egyénnek megfelelő üzlet, mely 120—150 pengőt jövedelmez tisztán havonta, bevőkkel, berendezéssel és áruval 800 P-ért átadó. Szakértelem nem szükséges. Előnyös állásban levő férfi feleségének is mint mellékület. Szives megkereséseket »Szigoruan orthodox« jellegére a kiadóba kérek.

KERESKEDELIMIT kitünően végzett fiatal leány szombattartó állást keres. »Szerény igényű« jellegére.

BUTOROZOTT szoba, családnak vagy fiatalembernek 1 ére kiadó. Cim: Weisz Gyula, VIII., Szentkirályi-u. 4. I. em. 10.

PARÓKÁT tartós hullámokkal (präparált) hajból legolcsóbban készit Teitelbaum Helén, Miskolc Szentpályi-u. 1.

MESZ, hófehér, fával égetett, (Élesdinél szebb); TÚZIFA, mindenféle tűzifa kapható, Pollák Zsigmondnál, Debrecen.

JUHTURO ORTH. KÖSER, naponta friss, minden mennyiségben leszállitva. Első Debreceni Turógyár. Debrecen, Darabos utca 20. szám.

SÍRKÖVEK minden kivitelben legolcsóbb gyári áron Schreiber Jakob villanyerőre berendezett sírközemében Debrecen, Hunyadi-utca 14.

החיים közörsülését és tükörfényesre polirozását, gyertyatartók, disztárgyak ezüstözését és nikkelezését felelősséggel vállalja Garfunkel Mór műköszörüs és készizeme Nyiregyháza, Széchenyi-tér 6.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos
GROSZBERG JENŐ.

Hoffmann és Társa könyvnyomda.
Budapest, VI. Próféta ucca 7

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

ALAPITOTTA:
Groszberg Lipót

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, VII., SIP-UTCA 10.
TELEFON: J. 425-90. CSEKKSZÁM: 50.791.
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ

SZERKESZTI:
Groszberg Jenő

Földreform és rabbi egyesület

Az Országos Rabbi egyesület, amely Magyarország nem-orthodox rabbijainak túlnyomó részét vallja tagjainak, a mult hétén választmányi ülést tartott, amelynek lefolyásáról nem hivatalos helyről részletes híradás jelent meg. Már maga ez a tény joggal felkelti a figyelmet a zsidó közéletet gondolkodóan néző előtt. Az egyesület rabbi tagjainak igen kifejtett érzékük van a sajtó iránt, egyrésztük következetesen igyekeznek azon, hogy nevét legálább egyszer hetenként kinyomatva lássa s így hát felmerül a kérdés dilemma formájában: vagy szükségesnek tartják a nyilvánosság informálását, akkor adjanak hivatalos kommunikét a történetekről, vagy pedig nem szükséges az informálás akkor az indiszkréció ne egyéni akció útján juttassák nyilvánosságra. És ha valaki azt kérdezné tőlünk, amit minden kényelmetlen megjegyzés után hall a Zsidó Ujság: »má li voloch« mi közünk nekünk, az orthodox lapnak, a neológ-státusquo rabbi egyesülethez? — azt feleljük, hogy az orthodox vonatkozás önmagától adódik, ha látjuk miről volt ott szó többek között.

Az Országos Rabbi egyesület ülésében az orthodox érdeklődést a földreform kérdése körüli tárgyalás igényelheti. A földreform zsidó hitközségi vonatkozása igenis érdekl az orthodoxiát. Tudvalevőleg arról van szó, hogy a földreform során igen sok zsidó egyéntől vettek el birtokot, viszont egy zsidó hitközség sem kapott földet. E tények fulánkját mindannyian érezzük és őszintén óhajtjuk a közéleti béke érdekében a felekezeti egyenlőségnek e téren való megvalósítását. Miután a retentenes válsággal küzdő hitközségeink szempontjából a kérdés igen fontos, joggal lehetünk kíváncsiak arra: igaz-e, hogy a kérdés ked-

vezően intéződnék el illetékes helyen, ha — az Országos Rabbi egyesület venné kezébe az ügyet? Ilyenemű ismételt kijelentések hangzottak el a gyűlésen. Ha ez így van s ezt komoly férfiak mondták, akkor kérnünk kell a kongresszusi irodát, az egész hazai zsidóság nevében, hogy félretéve minden más szempontot adjon al-

kalmat a rabbi egyesületnek az ügy kedvező elintézésére. Hiszen jótékonyági ügyekben a talmud szerint »gódajl hámeásze jajszer min hoajsze« az indítónak nagyobb az érdeme a cselekvőnél, milyen szép volna tehát, ha az iroda a »nagyobb« érdemmel megelégednék s a cselekvést az Országos Rabbi egyesületre bízná!

Hunfalutól Frankfurtig

Mint már jelentettük, Németország legnagyobb önálló orthodox hitközsége, a majnai frankfurti kehiló, főrabbinak választotta Horovitz Jenő hunfalvi főrabbit. Ez a választás a hazai orthodoxia és az egyetemes orthodoxia szempontjából nagyon fontos. Az a regenerációs folyamat, amely a német zsidóság egy részét az orthodoxia felé irányította, nem lett volna lehetséges, ha ötven éve nem táplálták volna talmudtudással olyan férfiak, mint Hoffmann Dávid, a berlini tudós, Ehrenreut Chanoch a müncheni és Breuer Salamon frankfurti orthodox főrabbi. Mindhárman magyarországi jesivákban szerezték tudásukat és Tóra szeretetüket. A jelenlegi német orthodoxiának több vezető rabbijai: Spitzer hamburgi, Klein nürnbergi, Klein Hermann berlini rabbik stb. stb., ugyancsak Magyarországból jöttek. Frankfurtnak konzervatív rabbija után immár a város orthodox főrabbiája is a magyar jesivák neveltjei sorából kerül ki. Ebből szűrjük le azt a tanítást: a magyar jesivák az egyetemes zsidóság szellemi erőtartálya s Tóra-rezervoárja s mint ilyen ápolnunk fejlesztenünk s megerősítenünk kell. Az egyetemes orthodoxiát pedig joggal felemelőleg érinti az a körülmény, hogy amikor Németországban minden községeknek doktor rabbija van,

a legnagyobb orthodox hitközség, a frankfurti, elteltett ettől a külsőségtől, amikor hamisítatlan orthodox atmoszférában élő férfit keresett és talált. Az új főrabbi az orthodox talmudtudós számára nemcsak a kiváló embert jelent, hanem azt a férfit is, akinek megdicsőült nagyapja, a hunfalvi gaon s cádik Rabbi Semuel Rosenbergről méltónak talált arra, hogy utódja s jesivájának vezetője legyen. S ha megválasztása feletti örömről beszélünk, a hunfalvi jesiva sorsán aggódó fájdalom vegyül bele, biznunk kell abban, hogy a hunfalvi Tóra intézet megmarad a maga erősségében. Sőt! R. Jehudó Ben Beszeró otthagya a szentföldet s elment Bóvelba, a »részölösözó«, a zsidóság vezetője kérelmére. A szentföldi kapcsolat azonban nem szakadt meg nála s hangzott feléje az üdvözlés: »Üdv néked Rabbi, mert lakhelyed Neccivin városában van, de hálód kiterjed Jeruzsálemig.« (Peszóchim 3.) Horovitz főrabbi is a jesiva szent földjéről indul a nyugateurópai orthodoxia kiváló őslopait (neccivin) magában foglaló községbe. Üdv neki, ha Frankfurt és Hunfalv között hidat fog verni, ha »hálója kiterjed Hunfaluig«, ha a nagy hitközség anyagi eszközei és volt jesivája szellemi értékei között áldáshozó kontaktust létesit a Tóra zsidóság javára.

Csak Goldberger-festőt kérünk!



GOLDBERGER SÁM.F. és FIAI RT

Összes gyártmányal, ugymint:

kékfestő karton, frenche, creppe, gyapju és pamut-delain, cloth, serge, valamint sima és nyomott

Bemberg-selymek, barchet-flanel, valamint fejkendők kizárólag kereskedők részére kapható

Reiner Károly Részv.-Társ.

textiláru bizományi nagykereskedésében

Börgönyec: Reingold. Tel.: J.392—

Budapest, VII. Péterffy Sándor-utca 44. (Garay-tér sarok.)

Az országos gyűlés után

Irta: **Oblatt Sándor**, a balatonfüredi orth. izr. hitközség elnöke

Lezajlottak a központi és zászbizottság ülései, melyeken megvitatták az orthodoxia fontos problémáit és a kiadott szűkszavú jelentésekből megértettük, hogy az illetékes szervek végre belátták a cselekvés sürgősségét.

A napirenden szerepelt tárgyszorozatból fontosságánál és sürgősségénél fogva kiemelkedik a metszők nyugdíjügye, amely probléma már igazán megérett arra, hogy komolyan foglalkozzanak megoldásával. Ez nemcsak emberi ügy, nemcsak az emberi sziv és józan gondolkodás kérdése, de ez a probléma súlyosan érinti a közép- és kis hitközségeket anyagi téren is.

Ha a metsző megöregszik, vagy időnek előtte alkalmatlanná válik hivatása folytatására, vagy elhalálozás folytán hátrahagy keresetképtelen soktagu családot, hitközsége súlyos helyzet elé kerül. A

nagy hitközségeknek könnyű a helyzetük, azok költségvetését nem tángálja néhány alkalmazott nyugdíjának összege, de a kisebb hitközség budgetje igen sok esetben csak homokra épített számsorozat, melybe újabb, nem várt rubrikák beállítása a legfontosabb intézmények fenntartását is veszélyeztetheti.

Keresetképtelen, vallási szolgálatban megöszült embereket, vagy azok özvegyeit és árváit nem lehet az uccára kitenni, ez már az emberi sziv kérdése is, a metszői állás betöltése pedig el nem halasztható, így előállhat könnyen az olyan helyzet, hogy a tagokra háruló terheket már fokozni nem bíró hitközségek kénytelenek kiadásaikban más téren lefaragást eszközölni. Ez bizony cseppet sem épületes megoldás, különösen az orthodoxia szempontjából, mely imperative írja elő olyan vallási

intézményeknek a hitközségek által való fenntartását, melyekkel a zsidó felekezet más szervezeteinél ilyen alakban nem találkozunk.

Az bizonyos, nem könnyű feladat a nyugdíjügyet közmegegyezésre megoldani. Az sem kétséges, hogy teher lesz így is elég, de megosztva és hosszú időre elaprózva mégis könnyebben fog esni. Meg lehet ezt a problémát oldani, hiszen — nem is beszélve a Társadalombiztosítóról, — nagyon sok foglalkozási ág alkotott már saját részére önkéntes belépéssel nyugdíjgyűjtésűt. A statisztikai adatok a hitközségekhez intézendő kérdőívek által könnyen beszerezhetők és az már a matematikusok dolga, hogy a kiküldött bizottság irányelveinek szemellettartásával a szükséges táblázatokat kidolgozzák.

A hitközségek csak örömmel fogadhatják, ha ez, az utóbbi időben

Hajdani erények

— Két eset —

A halachikus tudományokban jártasok előtt »Chavosz Dáasz« néven ismeretes nagytudós lisszai főrabbi, ellátogatott egyszer Reb Akivó Eger pózeni nagynevű főrabbi-val egyetemben egy galíciai városba. A híres gaonok érkezésének örvendetes hírére, a város zsidóságának apraja nagyja az állomáshoz sereglett, hogy a két nagy vendéget méltó fogadtatásban részesítse. A végtelenül szerény főrabbi, csupán a hívek nagy rábeszélésének engedtek, amikor egy, az állomás előtt reájuk váró, pompásan feldiszitett négyfogatu hintóba ültek, mely lelkes hívek száraitól kísérvé a város felé vette útját. Alig hagyta ám el a hintó az állomás épületét, a benne ülő rabbi, hogy a szerintük meg nem érdemelt tiszteletet ne élvez-

hessék behunyták szemüket. Képzelték a híres pózeni rabbi meglepetése, midőn utközben kissé felpillantva azt vette észre, hogy a lovak kocsisul eltűntek, ahelyett pedig a hintót egy hosszú kötél segítségével, a lelkes hívek óriási tömege húzza.

— Ez a páratlan nagy tisztelet, csak nem engem illett. Ez kétségtelenül, a nagytudós, szent lisszai rabbinak szól, — gondolta magában. Nyomban észrevétlenül le is szállt a hintóról és azt hátulról tolva ő is részt kívánt venni a rajongó hívek munkájában.

Midőn a chósizidok rövid idő múlva egy rozoga hidhoz érve, lépteiket meglassították, a híres lisszai rabbi abban a hiszemben, hogy már le kell szállni, félig felnyitotta szemeit. Mily nagy volt meglepetése, amikor a hintót vonó chósizidok óriási tömegét megpillantotta.

— Nem kétkedem benne, hogy

mindezt a pózeni rabbi tiszteletére teszik. Meg is érdemli ez a cádik — gondolta magában végtelen szerénységében és észre sem véve, hogy a pózeni rabbi hiányzik a hintóból, tüstént a kötélhúzó hívek közé állott.

Ki volna képes leírni a chósizidok nagy meglepetését, amidőn a templomhoz érve, a pompásan feldiszitett hintót üresen találták, — ahelyett azonban a nagynevű lisszai rabbit a kötélhúzó között, R. Akivó Egert meg a hintó mögött pillantották meg.

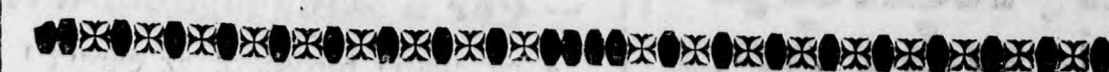
A Keszáv Szófer, Pozsony hajdani híres főrabija, egy nagy rabbikongresszust követő bankett alkalmával, kis ezüst szelencéből, egy atyjától a Chaszam Szófertól örökölt »máchcisz hásekel«-t (őségi zsidó pénzegységet) vett elő és a közvetlen közelében ülő rabbinak mutogatta. Az antik pénzegység természetesen kézzől kézre

éles vitákat kiváltó kérdés közmegegyezésre nyugvópontra kerülhet. Szó se róla, a metszők részéről történtek excessusok, midőn a chazókót és a metszői numerus clausust állították küzdelmük előterébe, de szigoru tárgyalagossággal ítélve nem lehet rossz néven venni anyagi harcuknak még ezeket a kímőveit sem, midőn azt tapasztalhatták, hogy jogos és időszerű kérésük nem talál megértő visszhangra. Elvégre még ma is vannak hitközségek, ahol havi 100 pengős jövedelemmel tengetik ezek a szegény emberek életüket és a mindennapi nyomorúságon kívül még milyen nyomorúságilag hathat rájuk az a tudat, hogy előregedés esetén még ezt a száraz kenyérrelvót is elveszithetik. Itt csodálkozni, vagy vállat vonogatni nem lehet. Itt megértéssel cselekedni kell.

Az a bizottság, melyet országos képviselőségünk a maga kebeléből kiküldött és amelyet felekezetünk meghívottabjaiból állított össze, bizonyára rövid időn belül meg fogja találni azokat a módosító-

kat, melyek alkalmazásával a nyugdíjkérdés végleges elintézését nyerhet és így orthodox közéletünket

ez a, hitközségekre és alkalmazotakra egyaránt nyomasztó probléma többé nem fogja irritálni.



Palesztinából

— Zsidó-arab kérdés — Gazdasági javulás — A „szokásos“ ünnepi futball —

A jelenlegi fő kormányzó, Sir Chancellor nyári szabadságát megkezdte és Londonba utazik. Ebből az alkalmából felkereste őt több küldöttség, amelyeknek adott válaszából látjuk a palesztinai zsidó lakosság kívánalmait. Megígérte, gondoskodni fog, hogy a jeruzsálemi városi tanács új özszeretetele olyan legyen, hogy a zsidók méltóan legyenek benne képviselve számarányuk szerint. A zsidóknak a közigazgatás terén meg kell adni az elhelyezkedési lehetőséget. A közszállítókban való részvételüket is biztosítani kell. Igen fontos gazdaságilag az új hajfai kikötő építése. Azt követelték, hogy a zsidó

munkások 50% erejéig legyenek képviselve. A kormány 35% részesülést engedélyezett.

Nem-orth. részről felhangzott a panasz, hogy a zsidóság nincs képviselve a rendőrségi testületben, sem a transjordániai védőrségben. Az utóbbira vonatkozólag a fő kormányzó nem tett ígéretet, ellenben megígérte, hogy a rendőri szolgálatban való elhelyezkedést elő fogja segíteni. A kormány 2400 beutazási engedélyt adott zsidó munkásoknak és külön 100 engedélyt oroszországi zsidó politikai menekülteknek.

Kényes probléma az arab-kérdés. Palesztina első fő kormányzója, Sir Herbert Sámuel tudva-

Wesilamosás a legtakarékosabb

járt és a diszebédén résztvett mintegy százötven rabbi, nem győzte eléggé csodálni, annak gyönyörű veretét. A pozsonyi főrabbi közben néhány szomszédjával nagy talmudi polémiába bocsátkozott, úgy hogy a nagy értéket képviselő ősrégi pénzegységről teljesen megfeledkezett. Mihelyt azonban az asztali imát befejezték, megdöbbenve vette észre, hogy a »máchcisz hásekel«-t hirtelen eltűnt.

— Uraim! szólott egy idősebb főrabbi. Átérezem a pozsonyi főrabbi nagy bosszúságát. Biztos vagyok benne, hogy a »máchcisz hásekel«-t senki közülünk el nem sajátította. Hogy azonban a külvilág előtt magunktól minden gyanút elhárítsunk, azt javasolnám, vezessék mindegyikünk rövid motózást alá.

— Erélyesen tiltakozom az ilyen gyalázatos eljárás ellen! kiáltja egy hirtelen elsápadt patriarcha is

kinézési galambösz főrabbi. Csak nem fogjuk a rabbik zsebeit, mint tolvajokét átkutatni. Mit szólnának ehhez ellenségeink? Azért volt szükség a kongresszus egybehívására, hogy itt a rabbik tekintélyét aláássák?

E szavak hallatára, csak természetesen, hogy az eddig meggyanusított jelenlevők szívéből, mázsás súly oldódott le, mert immár mindenki előtt világossá vált, hogy az eltűnt »máchcisz hásekel«-t senki más, mint ez a motózás ellen olyanira tiltakozó rabbi sajátította el, amit annak arckifejezései is tisztán elárultak. Minden szem im az agg főrabbi szegződött, ki egy elcsipett fosztogató benyomását keltette.

Nem telt el ám két perc és hirtelen benyit az étterem tulajdonosnője.

— Ne aggódjanak Uraim, megkerült a »máchcisz hásekel«. Ugy

látszik [o]datapadt egy tányér fenekére, mert csak edénymosogatás közben bukkant rá a szakácsné.

Elképzelhető a rabbik nagy meglepetése, kiket most természetesen lelkifurdalás gyötört.

— Uraim! szólott most az imént tiltakozó galambösz főrabbi, kinek ábrázata most örömtől sugárzott és pénztárcájából, a jelenlevők legnagyobb elképedésére, szintén egy »máchcisz hásekel«-t vett elő. »Az imént Önök engem ártatlanul gyanúsítottak meg. Ezt a nagyapámtól örökölt ősrégi pénzegységet, már öt évtizede hordom magamnál. Amikor a pozsonyi főrabbi az oly ritkaságszámba menő »máchcisz hásekel«-t mutogatta, nem akartam annak értékét Önök előtt, az én sekelem felmutatása által csökkenteni. Ezek után csak természetesen, hogy én a motózásba semmi szem alatt bele nem egyezhettem«.

Müller Jenő (Petrozsény).

Amerikai specialitás

— Pör a zsinagógából lett néger templom miatt —

A cincinnati bíróságot az elmúlt napokban egy rendkívül érdekes birtokjogi eset foglalkoztatta. Cincinnati alsó városrészében már hosszú évekkel ezelőtt egy igen szép, modern stílusú zsidó templomot építettek. Az idők folyamán azonban a zsidók a felső városba költöztek át fokozatosan s emiatt a zsinagógát mind kevesebben látogatták, úgyhogy a reform felé hajló hitközség elöljárósága arra az, — Amerikában egyáltalán nem szokatlan — lépésre határozta el magát, hogy a templom épületét egy más vallási közösségnek eladja. A cincinnati zsidó templom sorsa is hamarosan eldőlt; a néger kolónia jelentkező vevőszándékkal, aminek egyszerű magyarázata az volt, hogy a négerek kezdtek mindjobban terjeszkedni az alsó városrészben. A zsinagógából természetesen az összes kegyeszerket, imakönyveket menőrákat, örökmécsést és az összes műtárgyakat elvitték, s csak azután vehette a templomot a néger község jogos tulajdonába. Idáig rendben ment a dolog, de most következik a bökkenő.

Egy idő múlva kezdtek visszaemlékezni a zsidó hitközség vezetői, hogy az egykori zsinagóga és most már néger templom ajtaja fölött arany betűkkel egy héber vers volt festve és annak idején ezt a festést elfelejtették eltávolítani. Az új néger hitközség nem volt hajlandó a fölírás eltávolításába békés uton beleegyezni és ezért pörre került a sor. A bíró a tárgyalás elején megkérdezte, hogy

miféle fölírásról van szó s ekkor megmagyarázták neki, hogy a héber szöveg jelentése a következő: »Ök nekem szentséget fognak építeni s én majd lakozom újra Izráel fiai között s nem hagyom el népemet, Izráelt.« A zsidó elöljáróság arra kérte a bírót, lássa be, hogy ennek a fölírásnak nincs értelme egy néger templom ajtaja fölött, viszont a négerek ügyvédje azt mondotta, hogy községe semmi szin alatt sem hajlandó belemenni a vers eltávolításába, már csak azért sem, mert keresve sem találhattak volna alkalmasabb jelmondatot templomuk számára. Már pedig — folytatta a néger község jogtanácsosa — ki szorul rá jobban a vigasztaló, biztató szavakra, mint a néger, s különösen az amerikai néger? És érdekesebb, legváratlanabb argumentuma, ami ezt a kitértelt illeti: »Bné Jiszroél« Izráel fiai, ez szintén egészen odaillő a néger templomra, — hangsúlyozta a védő, — mert hiszen van egy csomó néger törzs, amely magát egyenesen Izráel fiai utódainak nevezi.

Ugy látszik ez az érv hatott legerősebben a bíróra, mert úgy döntött, hogy a fölírás a birtokba vett templomnak lényeges és fontos alkatrésze és az új tulajdonost nem lehet arra kényszeríteni, hogy a saját tulajdonán változtatásokat eszközöljön. Azonfeül az a vallási momentum, amelyre a panaszos zsidó hitközség hivatkozik, nem eléggé nyomatékos arra, hogy kívánságuknak helyet lehessen adni.

Orth. kóser étterem.

Elsőrangú izletes koszt. Legolcsóbb előfizetések. — Ugyanitt vidékiek olcsón meg is szállhatnak.

SALAMONNÉ, Budapest, Király-utca 8. sz. I. em. 42.

Sirkövek Pfeifer és Heszky
-kőfaragómesterek
מעבה (Ujtemető, villamos-megálló)

Telefon: J. 359-61. — Városi üzlet: VII., Károly-körút 5. Telefon: J. 349-95.
— **A ház lebontása miatt olcsó árusítás!** —

**Reich - kalap-
Friczi - vására**
kalapgyár
Vámház-körút 10. Reklámkalapok amíg a készlet tart 1.70 2.70 3.70 stb.

levőleg tárgyalást kezdett az arabokkal egy törvényhozó testület (Legislativ Council) megalkotása iránt. Az arabok mereven visszatartották a tervet, mert ezzel akartak demonstrálni amellett, hogy sem a zsidóknak, sem az angoloknak semmi keresni valójuk Palesztinában. Idők múltán az arabok taktikát változtattak. Ők követelik a testület egybehívását, most azonban a mandátarius hatalom nem tartja érettnék a dolgot. Ebben az ügyben tisztelt arab küldöttségnek Sir Chancellor kitérő választ adott. A Szent-fal körüli vizsályról a főkörmányzó helyettese, H. Luke azt mondotta, hogy van remény a kérdés békés megoldására. Ugyancsak ő cáfolta meg azt a magyar lapokba is belekerült hirt, hogy a kormány az arab beduinoknak 60 000 dunam földet adományozott Jerichó környékén. A gazdasági helyzet a zsidók körében egyébiránt a tavalyi nyomott hangulattal szemben határozottan javult. Különösen a narancskultúra virágzik. A jaffai narancs most már világmárka. A narancsültetvényeken 2000 zsidó munkás dolgozik és 4 millió fontot invesztáltak.

Vallási tekintetben a munkásság és fiatalság egy része — sajátos — még mindig forradalmi módon viselkedik a tradícióval szemben. Az Émek-ben és Galileában sovájisz napjára futbalmeccseket tüztek ki. Hiába tiltakozott ellene Kuk főrabbi s hiába kérte őket tiltakozásában, hogy ne hozzanak szégyent Érecz Jiszroél-ra.

A Tomché Jesivósz gyűlése

— Saját tudósítónktól —

Az »Országos Tomché Jesivósz Egyesület« képviselőtestületének rendes félévi gyűlése, melyet ez alkalommal Budapesten június 25-én tartottak meg, lelkes manifesztációja volt a zsidó áldozatkésztségnek és Tóra szeretetnek. Alig félve az egyesület előbbi igen látogatott gyűlésének és már ismét összejöttek az egyesület vezetőinek hívó szavára az ország különböző részeiből az egyesület képviselői. A jelenlévők között ott láttuk az egyesület bonyhádi, beledi, csornai, debreceni, egri, gyömörei, győri, kapuvári, mádi, makói, miskolci, nyiregyházi, paksi, pápai, salgótarjáni, szarvasi, tokaji, ujfehértói, stb. stb. helységi képviselőit. Eme gondterhes időkből, fáradságot, időt, pénzt nem kimélve, összejöttek mindenfelől, hogy félre téve saját gondjaikat megtanácskozzák, miként könnyítsenek jesiváink gondjain.

Spitzer Arnold (Győr) elnök részletes jelentést tett az egyesület utolsó félévi törekvő és eredményes munkájáról. Megállapítja, hogy az egyesület az elmúlt félévben is jelentékenyen kiterjesztette tevékenységét. A számadásból melyet a gyűlés elé terjeszt megállapítható, hogy a múlt szemeszterben, a nyomasztó gazdasági viszonyok mellett is többlet osztott szét, mint az előbbi szemeszterekben. Több mint P 20 ezer osztott szét a jesiváknak. Megemlíti a jesivák összes aktuális problémáit és kéri azok megoldásához minden lelkes zsidó tetterős támogatását. Örömmel konstatálja, hogy a bocheroknak eddig is בלי עייהר tekintélyes száma a jelen szemeszterben ב"ה

ismét növekedett. Eme örvendetes tény azonban az, egyesületet fokozott feladatok elé állítja. Melen apellál az egybegyűltekhez, hogy továbbra is lelkesen támogassák az egyesületet nehéz munkájában.

Az elhangzott problémák felett élénk és magasnívójú eszmecsere fejlődött ki, melyben résztvettek: Berger Benjámin (Beled), Bernfeld Sámuel (Debrecen), Friedmann Hermann (Mándok), Krausz Salamon (Bonyhád), Rauchwergler Mór (Salgótarján), Rubin Márton (S. A. Ujhely), Schlésinger Sámuel (Szarvas), Szóffer Mózes (Csorna), Ungár Salamon (Paks) és Ungier Ábrahám (Kapuvár). Mindannyian hangoztatták égető szükségét annak, hogy az egyesület hálózata a lehető legszélesebb körbe kiterjesztessék.

Friedmann Hermann (Mándok) referál az orth. közp. bizottsági ülésének határozatáról, mely szerint egy 9 tagú jesiva bizottság küldendő ki, amely a Tomché Jesivósszal együtt működne. Bernfeld Sámuel (Debrecen) és Spitzer Arnold (Győr) elnök felszólalásaiban örömmel veszik tudomásul

szul az elmondottakat és nagy reménnyel tekintenek a bizottság működésére.

Felvetődött az a gondolat is, hogy ha nem áll elég pénz rendelkezésre, nem kellene-e az »anijé iroch kajdmin« elve alapján előnyben részesíteni azon bocherokat, kik oly községekből valók, ahonnan a jövedelmek származnak. A majdnem éjfélig tartó, valóban lélekemelő gyűlés azon tudatban ment széjjel, hogy tanácskozása a jesivák részére hasznos és gyümölcsöző lesz.

Másnap, 26-án d. u. a Tomché Jesivósz képviselőtestületének bizottsága együttesen az orth. országos képviselőség által választott 9-es bizottsággal (melynek névsorát lapunk m. heti számában közöltük) gyűlést tartott. Megtárgyalták a jesiváknak küldhető és küldendő segélyek összegét. Beutatóra kerültek az összes jesivákból érkezett jelentések és adatok a bocherok számáról és azok szükségletéről. Az adatok tekintetbe vételével minden tétel alapos megtárgyalása után megállapították a jelen szemeszterre kiutalandó segélyeket, azon reményben, hogy a zsidó község tekintettel a jesivák megnagyobbodott szükségletére és válságos helyzetére — fokozatosabban és erősebben fogja az Országos Tomché Jesivósszal támogatni és úgy a T. J.-nak módjában lesz a megállapított segélyeket felemelni.

Az elnök azon remény kifejezésével zárta be a gyűlést, hogy ha az egyesület az eddigi utoni tovább halad, úgy — I-ten segédelmével — sikerülni fog neki a jesivák régi fényét vissza állítani. לרוטם קרן תורה הקדושה!

Főváros szívében
legforgalmasabb helyen, nagyforgalmu

orth. kóser söntés,
kocsmá, korlátlan italmérési és dohányeladási joggal, különálló helyiséggel, **vendéglőnek söntéssel együtt kiválóan alkalmas, eladó.**

Komoly reflektánsok „Pároszo Tajvó” jeligére írjanak a kiadóba.

Verő Adél leányinternátusa, Bpest,
Vilma királyné-ut, Fasor 50. Tel. A. 288-13.

Továbbképző tanfolyamok. — Elméleti és gyakorlati előkészítés a kereskedelmi pályára. — Vallásos nevelés. — Orth. kóser ellátás. — Bentlakók, félbentlakók és bejárók. — Beiratás naponta 10-1-ig és 4-6-ig.

Selách-Lechó heti szidrára

Irta: HALÁSZ FÜLÖP

„S szolt I-ten Mózeshez: Szólj Izrael fiaihoz és mondd meg nekik, készítsenek maguknak bojtokat ruháik szegleteire és adjanak a szeglet bojtjához kék fonált. És legyen ez nektek szembeszökő jelként, melyet látván, megemlékeztek I-ten összes parancsairól, hogy teljesítsétek azokat és ne haladjatok szivetek és szemitek helytelen utjain, hogy megemlékezve és parancsolataimat teljesítve, szentek legyetek I-teneteknek.»

Heti leckénket befejező ezen szavak olyan egy-teni parancsnak szolgálnak keretül, mely iteni parancs kora gyermekégyünköt fogvást életünk alkonyatáig kíséri bennünket. Gyermekkorunk hajnalán a cicisz fonalaival játszadoznak a gyermek rózsás ujjacskái és a felszperedett ifjunak ujjai körül is ott gyűrűznek a cicisz fonalak korán reggel, amint ő áhitatosan ajkához szoritja azokat és csókot nyom rájuk. A zsidó mennyasszony pedig hófehérségű tálszt ajándékoz völegényének, ciciszszel a szegleteken. A mindennapi reggeli imát cicisszel imádkozzuk. Élete befejeztével pedig tálszban teszik sirba a halandót.

Tehát törekedjünk megismerni ezen iteni parancs szimbolikus tanításaival, hogy az ekképen nyert gondolatok, eszmék és irányítások által vezéreltetve, I-ten utjain haladjunk, az Ur által kijelölt végcél felé.

Bölcsseink mondják: »Nézzetek a ciciszre és meg fogtok emlékezni

I-ten minden parancsolatairól!« Ez arra tanít bennünket, hogy mindenki, aki megszívleli és követi a cicisz tanítását, az mintegy az egész Tórát teljesíti. Mert a cicisz szó számértéke 600-at tesz ki. Minden egyes cicisz bojt pedig összehajtva 8 százból áll és ötször van csomóra kötve. Ez 613-at tesz ki összesen. Ennyit tesznek ki az Irásban előforduló összes parancsok és tilalmak. Tehát a cicisz az iteni Törvénykönyv 613 parancsára és tilalmára emlékeztet bennünket. A Törvénykönyvet jelentő תורה szó betűi számok gyanánt véve 611-et jelentenek. Tehát még két szám hiányzik, hogy számértékük 613-at tegyen ki. Ezt a két számot a Tizparancsolat első két igéje helyettesíti: »En legyek az Örökkévaló a te I-tened!« »Ne legyenek neked más I-teneid kivülem!« Mert ez a két alapige a fundamentuma az egész Tórának, mely fundamentum megroszkadozván, magával rántja az egész épületet. »En vagyok az Örökkévaló, En legyek a te I-tened is!« ez az itenes életmód forrása, ez a helyes életmód kutféje. Ez az igazság napja, melynek sugárkévi érlelik meg a szép nemes és jó cselekedtek virágait. És לא יהי לך »Ne legyenek neked más I-teneid kivülem!« Ez az ezüstiszta kerítés, mely távol tart minden idegen befolyást az I-ten előtt kedves életmód édenétől, mely ezen kert féltve ápolt palántáit megvédi, megóvjá minden kórságtól, min-

Kitűnő minőségű

Hutter

שרשן שזאן



kapható minden fűszer- és festékeskedésben. — Gyártja a budapesti orth hitközség rabbinátusának felügyelete mellett: **Hutter József szappangyár és Olajipar r. t.** Budapest, VII., Erzsébet-körút 6. — Telefon: J. 461—92, 93, 94, 408—92.

den bajtól. Tehát a cicisz szóbetűinek számértéke révén az ugyanannyi számértéket képviselő tajorra emlékeztet bennünket.

Végtére a בריית szó, mely szövetiséget jelent, számok gyanánt véve betűit 612-öt tesz ki, ehhez adván magát a szövetség jelvényét, szintén meg van a 613. Így a cicisz minket a szövetségre, az I-ten és Izrael közötti frigyre is emlékeztet. A cicisz fonala arra rendelvek, hogy I-tenhez fűzzenek minket a szeretet rózsálcáival.

Emódon emlékeztet bennünket a cicisz I-ten minden parancsolataira, a szent Törvénykönyvre, I-ten szövetségére Izraellel, melynek egyetlen fundamentuma a tajró előírásainak hűségese követése..

Okli. tanító a szünidőben héberiskolát alapít, Vasvári Pál-utca 5. szám alatti Sásichevró-ban.

Tanít nagyon olcsón Tenách-t és Rási-t, valamint imafordítást. Felőttek, kik általában héberül olvasni nem tudnak, rövid időn belül megtanulnak. — Pótvizsgára előkészít elemi és polgáristákat. — Privát tanítást otthon is vállal. — Lakcim: Nagymező-ucca 12. II. 23.

Keksz, teasütemény, kétszersült, csokoládés dessert, Nápolyi, piskóta, mézesgyártmányok- és piskótakülönlegességek 5 kilógrammos postadobozban is beszerezhetők

Weisz Mór orth. kóser keksz-, kétszersült- és teasütemények gyárában

Budapest, VII., Dob ucca 22. A bpesti orth. hitk. felügyelete alatt. Telefon: József 423—65.

— Gyártmányaim tej, ih. vaj nélküli készülnek! —

Erdélyi levél

Orthodoxia és neológia Erdélyben — A szombatosok prozelita gyülekezete — Regátbelli állapotok — A nem óhajtott szabadság — Furcsa alapítvány

— Dési tudósítónktól —

Hogy a jogilag elismert hitközségi keret s a rendszeresen folytatott Tóra-nevelés együttesen képesek csupán értékes zsidó típusú kitermelni, erre példa a romániai zsidóság mai összetétele. Besszarábiai, bukovinai, regátbelli s erdélyi zsidóságból tevődik össze „a romániai zsidóság” nevével megjelölt népcsoport. Az egyik részben teljes már az asszimiláció, nincs rendes hitközség, nincs vallási nevelés, a másik oldalon a zsidóság külön társadalmi réteget alkot, de az átélte nagy elnyomás, a jogi helyzet ziláltsága miatt a társadalmi elkülönülés nem jelent vallásosságát s Tóra szerinti életet és egy-egy páholy filantropiája nem pótolhat hitközségi cedóktól.

A sors jóvoltából az erdélyi zsidóságnak nem kellett megküzdeni ilyen viszáltságokkal s azért bizvást ő tekinthető a romániai zsidóság elitjének. Az erdélyi orthodoxia ereje elsősorban a kehilóban, a külön megszervezett orthodox hitközségben rejlik. A hozzávaló ragaszkodás annyira köztudomású, hogy a román kormány, a hitközségi szervezésre irányuló javaslataiban számol ezzel. A megbukott „liberális” kormány egységes hitközségi sémát akart ráerőszakolni a romániai zsidóságra, de az utolsó percben meggondolta magát s azt a kivételt statuálta, hogy az erdélyi orthodox hitközségek megmaradhatnak autonómiájukban. A liberális kormány, mely reakciós volt, megbukott s jött helyébe a paraszt-demokrata kormány, mely igazán liberális. Zsidó ügyekben azonban különös tanácsadói lehetnek, mert egyszerre meglepte a zsidóságot oly törvényjavaslat, amelyre azt lehet mondani: sok a jóból. Az új tervezet szerint ugyanis minden frakció külön hitközséget alkothat. Ez a teljes szabadság megfelel talán Amerikában, ahol az állam semmiféle felekezettel nem törődik, ahol egyház és állam teljesen el van választva. Nálunk azonban könnyen maga után vonhatja a hitközségek teljes szétbomlását. A bukaresti miniszteriumot most os-

tromolták a zsidó küldöttségek, hogy álljon el attól a tervétől, amely igen sok orthodox hitközségnek is ártalmára lehet. Amint azonban hírlik, a miniszter nem tágit és így fennforog a veszély, hogy máchlaijke esetén mindenhol „belzi”, „munkácsi”, „wizsnitzi”, „askenáz”, „chószid” stb. frakcióju hitközségek alakulhatnak. A zsidóság a régenstanácsához fordult orvoslásért.

A „neológ” szó ellen való tiltakozást még magyar időkben kezdte dr. Löwy marosvásárhelyi rabbi. Sok minden megváltozott azóta, de ez az elnevezés még mindig fáj dr. Löwy-nek, amint ezt Kolozsváron kifejtette a június végén tartott neológ „Erdélyi Izr. Hitközségek Szövetsége” gyűlésén. Az összejövetelen dr. Fischer József képviselő kifejtette az egységes szervezet fontosságát, amely ellen az orthodoxia — ugymond — „egyelőre” tiltakozik. Dr. Löwy szenvedélyesen panaszkodott, hogy az orthodoxok a neológ nevet becsúszva használják, pedig az orthodoxia gyűjtési akcióhoz a neológiától akar elsősorban pénzt. E fejtegetésre dr. Kecskeméti nagyváradi neológ rabbi csitítólág felelt. Kijelentette: mindenki, aki kinyújtja a kezét, annak adni kell, ebben a tekintetben válaszfalak nem lehetnek, igenis zsidó célokra adni kell. A neológ-orthodox ellentétéről pedig azt hangoztatta: „ha az orthodoxok nem fogadják el a mi hechsérünket, én nem mondhatok egyebet, mint azt, hogy nekem jó ez orthodox hechsér”. A szónok eme antihézise ugyan könnyed elintézése a dolognak, de természetesen sokkal rokonszenvesebb, mint az ok-nélküli háboruszkodás. Hogy azonban ez a neológ adakozás olyan liberális-e, mint amelyennek hirdeti magát, erre a böződujfalu-si akció ad majd feleletet. A prozelita-szekélyek, akik 1869-ben szombatosokból lettek orth. gerczedek hívőkké, a nyilvánosság-hoz fordultak azzal, hogy régi templom-helyiségük teljesen hasznavehetetlen és szükség volna új építkezésre. A gér-hitközség ké-

relmét igen sokan pártolják, de egyelőre csak szóval. A rendszer, nem ötletszerűségtől függő támogatást akarják most a „Tomché Jesivósz” ügyében biztosítani. A nagyváradi szervezkedés meghiusulása után most ujult erővel indul meg az országos szervezés. A mozgalomnak van már organuma: „Ho-ajro”. A Désen, Paneth főrabbi irányítása mellett megjelenő héber folyóirat igen békülékeny s konciliáns hangnemben érinti a nagyváradi meghiusulást s látszik, hogy az országos szervezés keretében kimélni akarják Nagyvárad érzékenységét. Kivánatos volna, hogy Nagyvárad feledje el azt ami történt s a szent cél érdekében legyen tekintettel arra, hogy mi történnék ezután a Tóra-támogatás terén.

A regátbelli zsidóság egy részénél vallás-pótlék számba megy a jótékonykodási és a zsidó-politikai szereplés. Ilyen tekintetben kiváló férfiut ünnepeltek most dr. Stern Adolf bukaresti ügyvéd, politikus, Shakespeare drámáinak román fordítója személyében, aki sokat küzdött a regátbelli zsidóság egyenjogúságáért. Tiszteletre most a „Sinaj” (a romániai izr. irodalmi társaság) évkönyvét adta ki héber, német, román nyelven. Dr. Stern barátja, dr. Fildermann, a regátbelli zsidó unió elnöke, a gazdag Berkovici Eli-vel fogják képviselni a regátbelli neológ zsidóságot az Agency-ben. A gazdag neológ regátbelli típus lelkületére bevilágít egy bukaresti szefárd-zsidó nábob, Eliás Jacob esete. Pár évvel ezelőt egy millióárd lelt hagyott a román eskademiának azzal a kötelezettséggel, hogy a bécsi spanyol-zsidó templom fenntartására évi 10 ezer osztrák koronát, a kádis-mondó bécsi rabbinak évi 700 osztrák koronát köteles fizetni. Mi lett az eredmény? A devalváció következtében a bécsi szefárd alapítvány fillérekke zsugorodott, a Romániában maradt pénzből pedig diák-otthonokat csináltak, amely otthonokból indultak ki a pogrom-diákok, a szefér-lórák meggyelázói. A regátbelli neológok is látják már, hogy Eliás Jákob sokkal okosabban tette volna, ha a — „Tomché Jesivósz”-ra hagyta volna a pénzt. Sőt: a zsidók és románok közti békét is jobban szolgálta volna egy ilyen alapítvánnyal, mint antiszemita diák dotációval.

Wesilla mesószér hódit mindenütt

A lengyel zsidók helyzetéről

— Amit a hírlapíró látott s amit a miniszter mond —

A német szociáldemokrata párt főorgánuma »Vorwärts« a lemebergi diákpogromok alkalmából hosszabb cikket közöl a lengyelországi zsidók helyzetéről. Többek között azt olvassuk a cikkben:

— A lengyel zsidók tradicionális bűnbakjai az uralkodó osztályok vétségeiért. Ez a módszer nagyban divott a cári Oroszországban. Ha Orosz Lengyelország kormányzója úgy látta, hogy nagy az elégtelenség, akkor jelt adott beszerzett különítményeknek s megkezdődött a pogrom, zsidó vér folyt, zsidó boltok le lettek rombolva, a csöcselék jóllakott s a nyugalom beállott. A lengyel jobb oldali körök átvették ezt a hagyományos s kitűnően bevált módszert. Most is ez történt, csak hogy nem a kormány inscenálta a tumultusokat. De azért a kormány mindenkor azon igyekszik, hogy a zsidó ne legyen egyenjogú polgár. Lengyelországban nincs zsidó állami tisztviselő, az egyetem tanárok és hallgatók tekintetében szigorú numerus clausus van, a hatóságok, különösen az adóhivatalok, nem mentesek az antiszemita mustól és zsidónak lenni most már a kereskedelem és különösen a bankügyi világból nem ajánló levél.

— A mostani pogromokat a nemzeti demokratáknak nevezett antiszemita kétféle okból rendezték: a Spanyolországban időző lengyel külügyminiszternek gáncsot akartak vetni, másrészt pedig kényszeríteni akarták a lengyel kormányt a pogromozó diákok elleni erélyes fellépésre, hogy azután rá süthessék »a zsidók védője« bélyegét. E bélyegzés ellen azonban Lengyelországban mindenki tiltakozik. Elsősorban a tisztviselők. Ezért nem siettek, sem a rendőrség, sem más hatóság részéről az erélyes közbenlépéssel, csak miután kiderült a tüntetés kormányellenes volta. A kormány és az antiszemita közötti harcot tehát

a zsidók hátán vívták meg.

A szociálista lap e fejtegetésével kapcsolatos, amit Zaleski lengyel miniszter Lisszabonban mondott egy hírlapírónak. A lengyel zsidóság — mondta — oly kisebbség, mely hűségesen ragaszkodik a lengyel állameszméhez, nincsenek területi aspirációi s nem vesz részt internacionális intrikákban. Csak kulturális követelményeket támaszt, amelyek kielégítésére a lengyel kormány lehetőség szerint törekszik. Nehezebbek a zsidóság gazdasági kérdései, de ezek nem oldhatók meg máról holnapra. A zsidóságnak igen nagy érdeme van a lengyel közgazdaság fejlődése körül. Lodz, a lengyel-zsidó Manchester, képes volt a föld legtávolabbi piacait meghódítani textil- és papiprodukciónak. Lodz azonnál is központja a zsidó irodalomnak és művészetnek. A kormány nagyon sajnálja az antiszemita botrányokat és mindent meg fog tenni, hogy ne ismétlődjenek.

A szociálista hírlapíró s lengyel külügyminiszter látzólag ellentmondanak egymásnak. Hisz Zaleski a zsidó kisebbség hazafiaságáról s az államra nézve hasznos voltáról beszél. De az ellentét csak látszólagos. Mert a külügyminiszter is csak azt mondja, hogy a probléma nem oldható meg egyhamar, egyelőre bajok vannak gazdaságilag, egyelőre nem teljesíthetők a kulturális kívánalmak. (Az

מדוע
יצא לאור ספר הנחמד שאלות ותשובות "קרן לרוד" חלק אורח חיים גדול בכמות ובאיכות מביא אדימוני דגהיצ המפורסם וכו' וכו' מרן אליעזר דוד גרינוואלד זצ"ל לה"ה האב"ד ור"מ ד"ק סאטמאר י"ע, ראוי גדולים וישרים ונבונים ויהללוהו מחירן באונגארן מכוון P 8.50 ובערך זה בכסף שאר ארצות לחשינו על האדרעססע:
Moskovits Bernát, Makó, Béke u. 6 sz. (Ungarn).
Rabb. J. Grünwald, Satu-Mare, (Rumänien).
Grünwald E. bei Teichman B. Mukacevo, (CSR.)

Ceres-ételzsir

a szokott kiváló minőségben minden fűszer-, csemege- és élelmiszerüzletben kapható.

Hutter József szappangyár
Olajipar részvénytársaság
Budapest, Erzsébet-körút 6.
Telefon: J. 461-92, 93, 94. J. 408-92

utóbbi tulajdonképpen azt jelenti: a zsidók fizetik az adó nagyrészét, de azért a zsidó hitközségek, a zsidó iskolák, jótékonyági intézmények semmiféle állami támogatásban nem részesülnek.)

Szóval: minden jó lesz, csak várni kell. Ha a zsidók a reményességéből meg tudnának élni, akkor ez nagyon kecsesgató lenne, de a rideg valóság az, hogy a lengyel kormányzat annyiban respektálja a zsidó lakosság polgári jogait, hogy — nem rendez pogromokat ellenük. Ugylátszik, hogy több háború utáni állam így rendezkedik be s azt hiszi, hogy ezzel eleget tett a zsidók iránti kötelességeinek.

3 P. 50-től

kezdve lakodalmakat, banketteket, mindenféle ünnepeket vállal

a kitűnő konyhájáról általánosan elismert

Welsz, orth. vendéglős
Paulay Ede-utca 21. sz.

Menü rendszer.
Olcsó előfizetési árak!

minden festőművész

HOFFMANN FERENC
Képeit.
BUDAPEST-IV.
KÁROLY KIRÁLY UT 28-GERLÓCZY U. 5.

Hőföherre csak Wesilla mos

Wesilla mosószert hódít mindenütt

R. Naftóli Herz Ringwald z. c. l.

Széles körben mélységes megilletődést fog kelteni Reb Naftóli Herz Ringwald hetvenhat éves korában bekövetkezett elhunytja. Ezekre menő növendékeiben mélabus érzések támadnak, a mikor tudomásukra jut, hogy az, ki őket serdülő korukban a Tóra örökifju igéire oktatta, nincs többé az élők sorában. A megboldogult, ki a híres szeredi gaon veje és a régi nagyváradi Fuchs főrabbi z. c. l. sógora volt; Nyitra-megyéből került fel a fővárosba. Negyedszázadon át tanított Tórát a budapesti orth. hitközség, »Tajrász Emesz« intézetében és nagy része van abban, hogy a budapesti orthodox hitközségnek — Istennek legyen hála — van már fiatalabb talmudtudós nemzedéke is, amely átveheti majd a hitközség tradícióját, mint az elődökhöz méltó szukreszcencia. Az általa meggyújtott világosság sok ezer zsidó lelkületben, szívből, tudatban, agyban tovább lobog. Akinek bibliai nevét viselte, Naftóli-ról azt mondja a szentírás és a talmud (Szajto 13.): »területe gyorsan érlelte a gyümölcsöt, amely fölött áldás mondások hangzanak.« (»Naftóli ajóló selicho há-najszen imre sófer«). A megdicsőült Rabbi Naftóli területén nem érlelődtek gyorsan a gyümölcsök, mert nehéz s nem gyors gyümölcs-érlelő a zsidó hitoktató, a Talmud-tóra tanítójának munkája, de idők múltán belátja mindenki, hogy bróchet kell mondanunk a működésé felett. Igazi nevelő hatású pedagógusként nyilatkozott meg egész életében. Kajhén volt, a »Tajrász Emesz«-ben, az »Igazság Tana« nevű iskolában oktatott és reája valóban alkalmazható a nagy prófétának, Malóchi-nak az ideális kajhénról szóló jellemzése: »Igazság Tana volt szájában, jogtalanság nem talál-

tott ajkain, békében s becsületességben járt Isten előtt s sokakat térített vissza a bűntől.«

Mi, akiket a Tajrász Emesz padjain nevelt szeretettel párosult szigorral, csak most, visszatekintve látjuk: milyen példát nyújtó s méltóságos volt egész lénye. Már külsője, gondozott s pedáns tisztasága megjelenése fokozta a Tóra iránti tiszteletet bennünk. Külső, ápoltságával is bebizonyította, hogy tudatában van, miy igazságot fejez ki bölcseink kijelentése, amely a peccés ruhában megjelenő tudóst (revav al big-daj, Sábosz 114) a Tóra meggyűlöltetőjének nevezi. Módszere pedig bizonyítéka annak, amit a Talmud mond: Galilea lakosai nem ügyeltek nyelvezetükre a tanulásánál, nem is maradt meg tanulásuk. Jehüdi országának emberei ügyeltek a nyelvezetükre, azért meg is maradt tanításuk.« (Erüvin 53). Mert mi mindannyian bizony mindmáig pontosan emlékezünk »Ringwald rebbe« pontos szabatos fordításaira, precíz nyelvtani magyarázataira.

Negyedszázados pesti működése után vonult 4 évvel ezelőtt nyugalmába. Azóta ott láttuk mindig a templomban. Rajshásonókor a Frankl-minjon »baál tojké«-ja volt. Zsidószívet rezegtető módon hangzott mindig sajjor-jából a hangok. Emlékezetes maradt az utolsó év funkciója. Recitálta áhitat-

tal a beróchókat a sajjor-fuvásra, de — az előbbi évek ájtatosságtól vibráló sófárhangok nem akartak elhangzani. Néztünk egymásra: mit jelent ez? Most már tudjuk: »Hásém bekajl sajjor« — az Ur szava szólt a hangot nem adó sófárból: »ráv loch« elég volt, elég érdemet szereztél...

Es most elindult a mennybéli törvényszék elé, ahol azt hangoztatják elébe: »üdv annak, aki idejön s tanulása, oktatása vele van« (ásré mi sebó Iekáán vetálmüdaj bejódaj). És ha Ráv, a nagy mester — Bovo Bászró 8 tanúsága szerint — a szent ígét: »a sokaság megjavító csillagokként ragyognak mindenkör« az ifjuság oktatóira alkalmazta, úgy érezzük, hogy ilyen értelemben mesterünk volt Rabbi Naftóli Herz Ringwald is és emléke ragyogni fog mindenkoron. G.

A boldogultnak temetése igen nagy részvét mellett folyt le szerdán estefelé. A rabbinátuson, a hitközségen, chevran, iskolaszéken, tantestületen kívül rengeteg volt tanítvány adta meg a végtisztességet az elhunytnak, ki — szerénységére jellemző — kikérte magának a gyászbeszédet tartását. Ezen rendelkezése folytán Sussmann rabbi és a megboldogultnak Baselben lakó egyetlen fia bucsuztatták csupán. A jelenvolt tanítványok azután vállukon vitték mesterüket örök nyugalomra. Fián kívül hitvese és három leánya gyászolják. — תנצ"ה

Fűző és gummiharisnya szaküzlet

legolcsóbb **Reiner Vilmos** Podmaniczky-bevásárlási forrás! u/csa 55. szám.

— Telefon: L. 921-46. —

Sirkövek Adler J. sirkóraktárában
Telefon: József 364-20.
Budapest, Károly-körút 7. és Rombach ucca 4. sz.

Csak Goldberger-festőt kérünk!

GOLDBERGER SÁM.F. és FIAI RT

összes gyártmányal, ugymint:

kékfestő karton, frence, creppe, gyapju és pamut-delain, cloth, serge, valamint sima és nyomolt

Bemberg-selymek, barchet-flanel, valamint **fejkendők** kizárólag kereskedők részére kapható

Reiner Károly Részv.-Társ.

textiláru bizományi nagykereskedésében

Budapest, VII., Péterffy Sándor-utca 44. (Garay-tér sarok.)

Sürgönc.: Reingold. Tel.: J.392—

HIREK

NAPTÁR

Sábosz Selách, Szivan 28. III. Perek
— Rajschajdes bencsolás —

Sábosz kezdete (Bpest): 7 óra 30 p
kimenetele „ 8 „ 30 „
— Hétfő, kedd: Rajschajdes Támuz —

Olvasóinkhoz! Felkérjük mindazon igen t. olvasóinkat, akiknek előfizetése I. hó 1-én vagy még előbb lejárt, hogy azt postafordultával megújítani sziveskedjenek. Az átutalás legegyszerűbb módja belsődon postatakarékpénztári csekk után (50,791 sz.): külföldön pedig (évi 22 P) postautalványon eszközölhető. (Romániában az utalványon az összeget a postahivatásnak tölti ki)

Régóta hátralékban levő t. előfizetőinknek postai megbízásokat küldtünk és kérjük azoknak szives beváltását.

— A frankfurti rabbiválasztással kapcsolatban pótlólag jelentik, hogy a választáson a választók 60%-a vett részt. Előző hivatalos szemből 72 szavazat lett leadva, melyből 12 érvénytelenítve lett. A 760 érvényes szavazatból 607-en szavaztak Horowitz Jenő hunfalvi főrabbi mellett és 153-an ellene.

— Szünidei héber tanfolyamok. A budapesti orthodox iskolák igazgatóságától vettük az alábbi felhívást: »Hitközségünk előjárósága évek óta rendszeres ingyenes chüme-rási, gemóre-tajszefesz nyári tanfolyamokat tart az iskolai szünidőt Budapesten töltő, minden foku és kóru fiu tanulók számára. Felhívjuk azon szülőket, kik a nyári hónapok alatt is gyarapítani kívánják gyermekeik héber ismereteit, vagy pótolni akarják tudásában való elmardásukat, jelentkezzenek azonnal (d. e. 9—12-ig) az igazgatói irodában (Dob u. 35.) Dr. Deutsch Adolf igazgató. — Magunk részéről is felhívjuk budapesti olvasóink figyelmét az igazgatóság felhívására, melyet tudomásunk szerint minden érdekelt szülő, mint körlevélet megkapott. Biztosra vesszük, hogy az előző években is nagy számu látogatottságnak örvendő tanfolyamok a jelen szünidőben

még fokozottabb mértékben főgják szolgálni azt a szent célt, melyet az iskola vezetősége maga elé tűzött: *lehágdil Tajró ülháádirah.*

— Felhívás a T. B. egyesületekhez! A budapesti Tiferesz Bachurim előjárósága felkéri az alant felsorolt testvéregyesületeket, akik a Budapesten megtartandó országos értekezletre mind-azideig nem jelentkeztek, hogy részvételüket 14 napon belül az egyesület titkárságánál jelentsék be. Az értekezlet pontos ideje úgy hirtapilag, mint levélig közölve lesz. *Nem jelentkeztek:* Balassagyarmat, Békéscsaba, Berettyóújfalú, Biharnagybajom, Bled, Celldömölk, Csenger, Csorna, Eger, Fehérgyarmat, Hőgyész, Hajduböszörmény, Kabe, Kisvárda, Kecskemét, Nagycigánd, Nyiregyháza, Makó, Olaszliszka, Paks, Püspökladány, Rákospalota, Sátoraljaujhely, Soltvadkert, Sáros patak, Szécsény, Szombathely, Tab, Tállya, Tét, Tókaj.

— Nyári hónapok és a חמשה עשר. (Levél a szerkesztőhöz.) Engedje meg t. szerkesztő ur, hogy a Zsidó Ujság nyilvánossága útján az orth. nagyközönség figyelmét egy kiküszöbölendő anomáliára felhívjam. A reggeli keriasz semá imádkozásának határideje ugyanis meg van szabva a napnegyedrésében. Aki ezt a fontos imát addig el nem mondja, az magára vonja az „*ajvér zeman keriasz semá*” súlyos ádiumát. Ma, amikor félháromkor hajnalodik és félkilencor esteledik (tehát a nap hossza 18 óra, melynek negyedrésze 4 $\frac{3}{4}$ óra),

a reggeli semá-t 7 óra előtt kell elmondani.

A legtöbb hitközségben azonban szombaton 8 óra körül kezdődik az ima, ami előidézi a semá idejének elmulasztását. Szerény véleményem szerint helyes lenne, ha a főt. rabbi urak oda hatnának, hogy — ezen nyári hónapok alatt — szombaton is korábban imádkozzanak, vagy legalább is intézkednének, hogy péntek este a templomban kihirdetessék, hogy reggel . . . óra . . . perc előtt mindenki mondje el otthon a semá-t.

Czeisler Ignác, Felsőábrány.

— Személyi hírek. A munkácsi főrabbi ur — mint nekünk jelentik — f. hó 14-én, vasárnap, 3 heti üdülésre Hajdusoboszlóra érkezik. — Reb Sólém Lézer ujhébertói rebbe vasárnap Budapest-

re érkezik és Weisznál, Rombach u. 4. I. 3. száll meg.

— „Nem értem, minek tagadja el valaki a tényt, hogy zsidó”. Ezt mondotta Emanuel Shinwell angol államtitkár azon beszédében, amelyet a „Benei Berith” nevű zsidó jótékonyági páholy egyik bankettjén tartott a múlt héten. A beszédben többek között még ezt mondotta: „A mai kormány övni fogja a zsidóság közjogi helyzetét Palesztinában. Angliában elmúlt az idő, amikor a szociális bajokat a zsidók nyakába lehetett sózni. Az angol államban való hit karöltve jár, bármilyen párton is legyen, mindenkor sikra fog szállni a zsidó közösségért. A zsidóságban és az angol államban való hit karöltve jár. Mi hiszünk a zsidók erejében az egész világ üdvére. A zsidók az egész világ kulturáját meggazdagították. A zsidó ideálizmus arra törekszik, hogy az emberiség haladáshoz hozzájáruljon.”

— Hihetetlen hír. Az egyik kassai lap jelentése szerint a sárosmegeyi Kis-szeben hitközség összes ingatlanait (templom-fürdő) elárvereztette egy ügyvéd. Az egész remélhetőleg csak egy óhajnak, mint megtörtént valóságnak szerepel-tetése.

— Szobránc itt, Szobránc ott. Valamikor Szobránc fürdőhelyéről nevezetes csendes kis hely volt; a kis hitközségben nagyon tudós és jámbor rabbi működött. Most azonban állandóan olvasunk a csendes Szobráncról. Az öreg főrabbi ugyanis elhunyt s most az egyik héten az van az ujságokban, hogy az ellenséges pártok kibékültek — rabbi választásnál mindenütt vannak ilyenek — s megegyeztek, aminek folyományaképen kiírják a rabbi-pályázatot. Erre a másik héten megjelennek a cáfolatok: „szó sincs róla, hogy a pártok megegyeztek, ezt a csuf hirt csak azok kolportálják, akik halászni akarnak a zavarosban”.

— Az Első Miskolci Talmud-tóra Egylet vasárnap tartotta tisztújító közgyűlését: elnök Berger Sámuel, gondnokok Róth Benő és Sajovics Mór, pénztárnok Landau David, ellenőr Márkus Henrik.

— Eljegyzési Ünnepegy volt vasárnap Weinberger Salamon budapesti egyleti rabbinál. Pollák József fővárosi kereskedő lépett jegybe a rabbi leányával, Iluskával. A megható ünnepélyes aktus színelvonalát emelték Weinberger Salamon, Weinberger Jakab rabbi Schlesinger szolnoki rabbi, Herschkovits József egyleti rabbi, valamint a Budapestben időző „rizzener” rebbe felszólalásai.

— S. A. Ujhelyről írják: Ünnepegyes, lelkeket megkapó és megható keretek között bucsuzott el jun. 23-án a sátoraljaujhelyi orth. hitközség Gruber Jenő tanítójától, aki iskolájánál egyhuzamban 32 évet töltött el. Jelen volt az ünnepegyen az ünnepegyt rendező hitközség iskolaszéke, előjárósága és képviselőtestülete teljes számban. Képviselte magát a teatívré statusquo hitközség iskolaszéke és előjárósága. Megjelentek a város összes népiskoláinak tantestületei, a sárospataki izr. népiskola tantestülete, valamint a volt tanítványok nagy serege. Ifj. Deutsch Simon iskolaszéki elnök megnyitja után a hitközség nevében Schweiger Márkusz hitk. elnök, a jelenlegi tanítványok nevében Sonnenstruhl Sámuel VI. o. tanuló, a volt tanítványok nevében Schweiger Nándor, az iskola nevében Gondos Mór igazgató bucsuztatta. Méltatta az érdemeit Beregszászy István nyug. kir. tanfelügyelő is. Örök emlékül egy darab értékes aranyórával ajándékozta meg a hitközség.

Wesilla mosás a legideálisabb

— A lengyel „Somré Sábosz”. Varsói jelentés szerint az ottani hitközség egyik legutóbbi közgyűlésén, Farbstein szejm-képviselő, hitk. elnök elnökléte mellett elhatározták a lengyelországi „Somré Sábosz” megalakítását s bejelentették csatlakozásukat a berlini világszervezethez. A lengyel „Somré Sábosz” vezeterei: Michelson, Gutschächter, Kahane és Kagali rabbik; a grodzjecki, radzimini, pjasecznei és markuszowi rebbek; Farbstein elnök és az orthodoxia több vezetőférfiai.

— Terrorista hőstett. A Kowno melletti Teltsch híres jesivájának egynéhány növendéke fűródni ment. Amikor a vízben voltak, rájuk rohant egynéhány terror fiu és vasdarabokkal ütni kezdték őket. A kiabálásra előjött

egy rendőr, aki látván, miről van szó, egyszerűen tovább sétált. Négy növendék súlyosan megsebesült.

— Fleischer Zsigmond z. c. l. Junius 25-én avatták fel Budapesten az orth. temetőben az oly korán elhunyt Fleischer Zsigmond, volt balassagyarmati tanítónak sírkövét. Az elhunyt 19 évig működött áldásosan a balassagyarmati zsidó iskolánál. Az ő tollából több zsidó ifjúsági elbeszélés került ki. dr. Ábrahámsohn rabbi beszédéből azonban azt is megtudhatta a közönség, hogy Fleischer Zsigmond volt talán azon egyetlen tanító az országban, aki az egész Tóra-t is végig tanulta. Az elhunyt öccse: Fleischer Lipót temesvári isk. igazgató is beszélt, megemlítvén, hogy sikerült kiadót kapnia az elhunyt egyik hátrahagyott kéziratára. Az elhunyt ugyanis az Ibn Tibbon által, nehézkes stílusban, arabról héberre fordított, híres תורת משה egy gyönyörű és emellett könnyű és világos héberre ültette át, miáltal ezen kezredve't, örökbecsű mű, mindenkinek, minden kör-méntár nélkül hozzáférhetővé fog válni. Az átültetés oly művészi esen történt, hogy az eredeti szöveg semmi csorbát nem szenvedett és a mű mégis könnyű és kellemes olvasmánná vált. A sírkövet az elhunyt tanítványai és tisztelői állították fel. A gyűjtést a balassagyarmati zsidó tantestület rendezte, élén Adler Samu igazgatótanítóval, akik a fe'avatásán megjelentek. Képviseltette magát az Orsz. Zsidó Tanítóegyesület és a budapesti orth. hitközség tantestülete is.

— Brutális igazoltatás. A Marosvásárhely melletti Nagyterem közönségben a csendőrök brutális módon igazolásra szólították föl Mendelovits Eizik marosvásárhelyi házától. A durva felszólításnak Mendelovits kénytelen-kelletlen eleget tett. Iratai a legnagyobb rendben talázták. A csendőr azonban nem elégedett meg ennyivel és felszólította Mendelovitsot, hogy kövesse a kaszárnya helyiségebe. Bent azután formálisan moztos alá vetették a megijedt házától. Így akadtak rá batyujában talszára és tefilinjére. Ekkor már négy csendőr állta körül Mendelovitsot. Az egyik felszólította, hogy vegye fel imaszereit és mutassa be előttük, hogyan szoktak imádkozni a zsidók. Mendelovics felháborodva utasította el magától ezt a kívánságot, erre aztán mind a négy csendőr nekiesett a szerencsétlen, embernek. Addig verték, ameddig elterült a kaszárnya padozatán. A járási csendőr-mester épen akkor érkezett a lak-tanyába, amikor alantais szöges csizmákkal a szerencsétlen Mendelovits gyomrát rugdosták. A csendőr-mester erőlyes fellépésére végül is félholt állapotban hagyta ott Mendelovits a nagyteremi csendőrörsöt. Mendelovits Marosvásárhelyen súlyos sérüléseiről orvosi látleletet vétetett fel s ennek alapján kérte az eljárás megindítását bántalmazói ellen.

— Hat évi börtönré ítétek egy erdélyi metszőt. Junius 28-án tárgyalta a gyulafehérvári metsző ügyét az ottani törvényszék. A nagy feltűnést keltett esetről annak idején beszámoltunk. Schächter rendes hivatalbeli funkcióját végezte a gyulafehérvári vágóhídon, amikor az egyik mészáros-segéddelel incidense támadt. Eleinte szövíta volt a két ember között, később a mészárossegéd inzul-tálni akarta Schächtert, ki — védekezése során — súlyosan megsebesítette a mészárossegédet. Az első segítségnyújtás után a segéd

Mint a hírszolgálatban a rádió, a közlekedésben a repülőgép, épen úgy a fényképezés, helyesebben az arcképezés terén az airbrush, a légecsét forradalmat okozott. Átalakította az arcképezés technikáját, tökéletessé tette a kivitelét s ami a legfontosabb, hihetetlen mértékben olcsóbbá tette az arcképezést. Ezzel a modern gépezettel, amely Amerikából indult el utjára, Európában még igen kevés műterem van felszerelve. Magyarországon pedig csak egyetlen fényképész szerezte be eddig ezt a technikai csodát, a köziament Diskay mester, kinek VII., Rákóczi-ut 74. sz. alatt, a Magyar Divatcsarnok házában és III., Zsigmond-utca 36. sz. alatt vannak a műtermei. Ezekben egy darab életnagyságu arcképet kerettel együtt P 18 árban szállít — beküldött fényképek után is! — lapunk olvasóinak, kik egyéb fényképezési eszközeiket is beszerezhetik ott a legutányosabb áron, miután lapunknak sikerült ily irányu megállapodást létesítenie.

DISKAY MONA LISA

művészi fényképező műterem
B U D A P E S T
VII., Rákóczi-ut 74. III., Zsigmond-ut 36.
Telefon: J. 350-89. Telefon: Aut. 517-40
Magy. Divatcsarnok Lukács főúrdóval
házában szemben.
Cimre kérjük ügyelni!

Kedvözményes áru szelvény.

Utalvány nélkül 50 százalékkal drágább.
Ezen kedvözmény érvényes fényképnagyítókra is.

teljesen jól érezte magát, két napra az eset után azonban meghalt. A tárgyaláson az elnök kérdésére Schächter zokogó hangon adja elő, hogy családosa és négy gyermeknek az apja. A segéd felé emelt ököllel jött neki, ő viszont a fal felé hátrált. Nem akart a segéddel verekedni. Ez természetesen, hisz az nálánál sokkal erősebb fizikumú ember volt. A falnál tovább azonban már nem hátrálhatott és ez okozta a tragédiát. A segéd beleszaladt a késébe, amely ütőerét megsértette. A beidéztet tanuk mindannyian kedvezően vallottak Schächter mellett. Ez után dr. Gherman Traian kolozsvári ügyvéd tartotta meg védőbeszédét. Rámutatott arra, hogy az eset jogos önvédelem. A halál, amint azt az orvosi vélemény is megerősíti, a segéd hibájából állott be, mert másnap már »beszeszelt.« A törvényszék nem honorálta a védő érvelését és Schächtert hat évi börtönre ítélte. Az ítélet jogászörökben általános megütközést keltett.

— **Haláleset.** Moskovits Emilné 50 éves korában elhunyt Budapesten. A megdicsőült R. Feisch Mautner, a budapesti orth. hitközség egyik alapítója fivérének, a jeles Mautner József leánya volt, Szerény s jószágos lénye szerint feltűnés nélkül gyakorolta a jót: kezét kinyújtotta a szegénynek s kezével támogatta a szűkölködőt. Gyászolja: férje, az orth. hitközség derék tagja és egyetlen leánya. Temetésén Ábrahámsohn főtitkár ecsetelte érdemeit. A nagy közönség soraiban ott láttuk dr. Rein tábornokot, dr. Zsoldos táblabíró, Deutsch Vilmost, Mautner Henriket. — Áldás emlékére! — תנצ"ה

— **Jánoshalmáról** írja tudósítónk: „A már több mint 28 év óta üresedésben levő itteni dajnállást jun. 25-én ünnepélyes keretek között foglalta el Müller Lajos, a soproni Saschevra rab-bija. Megérkezésénél a pályaudvaron megható üdvözléssel fogadták az új rabbit, ki az elmúlt szombat magasszárnyalású beköszöntőjét tartotta meg. Programjának főpontjaként kiemelte a jánoshalmi zsidó ifjuságnak a Tóra szellemében való nevelését. A megválasztott tudása és

megnyerő egyénisége biztosíték arra, hogy benne a hitközség a régóta áhított bölcs szellemi vezetőjét találta meg”.

— **Bármicsvő.** Magasztos bármicsvő-ünnepély volt az elmúlt szombaton a budapesti orth. Saschevra-ban. Klein Márkus Saschevra-elnök Sólajm fiának, a „Torasz-Emesz” egyik legjelesebb nővendékének volt a bármicsvő-avatása. Az ünnepség minchó után folytatódott az örömszülök — vendégektől túlszólt — lakásán, ahol az ifjú mesterien felépített charifuszt és szónoki rátermettségre valló magidusz-beszédet mondott. Szülökét és ifjút szerencsekívánatokkal halmozták el. Az ünnepély bőkezű sáles-szeüdesz-szel nyert befejezést, melynek során felszóltak: Sussmann, Steif rabbik, Klein Hermann berlini rabbi, Dr. Ábrahámsohn rabbi-vezértitkár, Weisz Gáspár, Klein Márkus, Fischer Armin.

Családi hírek.

Schlesinger Fridust (Budapest) eljegyezte Krausz Ernő (Debrecen). (Minden külön értesítés helyett.)

Baum Lajos könyvkereskedő leányát, Sárkát, Páparól, eljegyezte Moskovits Vilmos, Torda, Románia.

Szoffer Szerémt Edelényből, eljegyezte Fuchs Béla, Nagyvárad. (Minden külön értesítés helyett.)

Szerkesztői üzenetek.

Többeknek: Címváltozásait, esetleges reklamációkat, kérjük kiadói hivatalunknál azonnal bejelenteni!

— **Ben Avrohom:** Forduljon Schreiber Ábrahám főrabbihoz, Gorizia (Görc). — **Cz. G.:** A talmudtudományról, kimeríthetetlen volta folytán nem helyénvaló a világi tudományoknál szokásos — „érettségi” jelző alkalmazása. Egyébként „érett”-nek tekinthető, aki nehány meszichtót jól tud (lehetőleg kívülről) és ק"ב a Sülichon Orüch-ban (legalább מ"א-ban és a 7"1 első részében a hozzá tartozó gemóre- és poszkim-mal). — **N. N., Nd.:** Legközelebb. — **Bonyhád:** Aláírás nélküli közleményt nem közlünk. — **B. S., Fűzesgyarmat:** Igaza van, hogy az orth. leánynevelésnél a hiba ott kezdődik, hogy megvetik őseink régi erényeit: selaj sinü esz lesajnom, selaj sinü esz málbüsom. Utóbbira, a ruházat tekinte-

tében követendő cenüsz-re már azért is fontos ügyelni, nehogy a más felekezetűek bennünket árnyékba állítsanak. Nemrég volt olvasható, hogy egy pozsonyi katolikus templomból a lelképásztor kitészkelte a hiányos öltözött hölgyeket. Ami az első kérdést (selaj sinü esz lesajnom) illeti, nagyon helyes és kívánatos a bevált régi módszer folytatása. Most már csak arról van szó: ahol a leány kizárólag magyar olvasmányokat igényel, gondoskodni kellene, hogy orth. zsidó szempontból kifogástalan tárgy olvasmányok álljanak rendelkezésére, nehogy ezek hijján, a vallás-erkölcsi szempontból agályos, erotikus irodalom termékeiből merítse szellemi táplálékát.

Nyilttér

Glück Vilmos urnak a lakompaki főrabbi ur leányával, Krausz Berta kisasszonnyal június 25-én megtartott esküvője alkalmából sok szerencsét és boldogságot kívánunk.

Tiferesz Bachurim Egyesület Kecske-mét.

Virág Gyula orth. fiuinternátusa Bpest, Ó-utca 42.

Szeretetteljes gondosság. — Legjobb referenciák a szülők részéről.

Ki tud róla?

Berliner Johanna, hajadon nővérem, született Nagyváradon 1877-ben, 4 polgárit végzett, tökéletesen beszél magyarul és elég jól németül (néhai apánk Berliner Jakab cipőkereskedő volt Nagyváradon, néhai anyánk neve Stern Róza). **Június 17-én reggel elutazott Miskolcra és azóta nem ad életjelet magáról.** Személyleírása: termete közepes, kövér; szőke haja, nem nyírott; fogai hiányosak; szolid, jámbor magaviseletű. Ruházata: hosszú, fekete szövetszoknya; cipőjén tul érő egyszorgombos szövetkabát; cipője fekete, hosszú szárú, alacsony sarku, gömbölyű orru. — Egy vérző szív esedezik e sorok olvasójához: akinek tudomása van hollétéről szíveskedjék alantli címre értesíteni.

Berliner József, Miskolc.

Hajszálok kiirtása

hölgyeknek arcról, karról, ráncok, szepők, pattanások, összes szépséghibák szakszerű kezelése. Szemölcsirtás „Miracle” hajeltávolítószer szétküldése utasítással, 25 éve legfokéletebb.

Pollák Sarolta kozmetikai intézete, Budapest, VI., Andrássy-ut 38. I. em.

Szombati és zsidó ünnepi leventegyakorlatozás

Több ízben jelentette már a »Zsidó Ujság«, hogy izraelita ifjak fel vannak mentve a sáboszi és jomtovi leventegyakorlatozás alól. Közöltük az Országos Testnevelési Tanács ez ügyről szóló határozatának számát is. Mindennek dacára azt tapasztaljuk, hogy egy a zsidó közönség mint egyes leventehatóságok körében bizonyos bizonytalanság uralkodik e téren. Illetékes helyen szóváltottuk a dolgot és az Orth. Közp. Inoda rendelkezésünkre bocsátotta a kérdéses határozat hivatalos szövegét. Alábbiakban adjuk a határozatot, mely — reméljük — alkalmas lesz az e téren fennforgó bizonytalanságot véglegesen megszüntetni.

Országos Testnevelési Tanács III. szakbizottsága

2058 1926. III. szám.

Izraelita leventék gyakorlatozási ideje. Testnevelési Felügyelőnek.

Allomáshely.

Tudomásul és mihezartás végett az alábbiakat közlöm:

Izraelita valásu leventeközeles ifjakkal szombaton és egyéb ünnepnapjaikon foglalkozás, — felsőbb döntés alapján — nem tartható. Ennélfogva e-rendelem, hogy az izraelita leventeközeles ifjaknak ezáltal mulasztott órái más napokra tüzessenek ki, illetve pótoltsanak.

(Kiadatik: a II. sz. elosztó szerint).

Budapest, 1926. október 2-án.

P. H. Mihálovits s. k. társelnök helyettese.

Wesillamosás a legtakarékosabb

Hírek a nem-orthodox világból

— **Maradjon vagy ne maradjon?** A pesti nagy hitközség legutóbbi közgyűlésén nem fogadták el Glücksenthal Samu felsőházi tag alelnökségéről való lemondását. Elhatározták, hogy küldöttségileg fogják keresni ilyen irányban. Ezt egy, a közgyűlésen jelenlevő képviselőtestületi tagtól tudjuk. Annál feltűnőbb, hogy az összes leadott kommunikék s a felekezeti lapok közleményei melőzik az egész dolgot. Ugyáltszik: szándékosan.

— **Országos rabbi-egyesület.** A nem-orthodox magyar rabbik ily című egyesülete szerdán választmányi ülést tartott, amelynek során dr. Hevesi Simon elnök bejelentette, hogy a föld-reform kérdés a zsidóságra nézve csak akkor lesz elintézve, ha a rabbi-egyesület előre áll az akciónak. Beszéde további során az elnök felhívta a tagokat, hogy a polgári válóper megindításánál lépjenek közbe a feleknél, hogy a get-level adása előre is ki költessék, mert ezen a téren nagy veszedelem fenyegeti a zsidó vallástörvény szerinti családi tisztaságot.

— **Harc a losonci rabbi körül** A multkori közlésünk értelmében dr. Resoifski Artur abonyi rabbit megválasztotta és be is iktatta a losonci

neológ hitközség. Most azt olvassuk több szlovenszkói lapban, hogy nagy az elégtelenség az új rabbi miatt s felemlítik, hogy ő, abonyi működése utolsó idejében úgy ünnepeltelte az abonyi neogyület ötvenéves jubileumát, hogy összejövettel rendezett a templomban s kivételte a Tórát (vasárnap!) s felolvastatta belőle a — jubileumi évről (jajvél) szóló fejezetet. — Ez egy régi dolog s így tulajdonképpen érthetetlen a nagy megbotránkozás.

— **Keresztény teológusok előadnak szemináriumban.** A berlini liberális szemináriumban (Hochschule) a hallgatók száma 74-re rugott ebben az évben, ami azt mutatja, hogy a rossz gazdasági helyzet Kelet-Európából Berlinbe hajítja a zsidó ifjak egy részét, amely a szeminárium által akar elhelyezkedni. A Hochschule megegyezést kötött a giesseni evangélikus teológiai fakultással, hogy változtatni fogják egymással a tanárokat és e tanévben egy evangélikus teológus adott elő a szeminaristáknak.

— **Egy főrabbi lefokozása.** Bagdadi jelentés szerint az iraki zsidók tanácsa letette Irak főrabbi-ját: Sászon Kaduri Jechezkélit, mert

alkalmatlannak találták a főrabbi-ságra és eltöltötték a rituális döntéstől. A lefokozás okául szolgáló tényeket nem közli a híradás. (Irak arab elnevezés alatt a bibliai Áram-Naharájim-ot, a mai Mesopotámiát értjük, amely ország most angol mandatárius terület, akár Palesztina és Transjordánia.)

— **A berlini Jewish Agency bizottság.** Szerdán, június 26-án óriási közönség jelenlétében megalakították azt a bizottságot, amely meg fogja választani azokat a személyiségeket, akik részt vesznek majd Németország részéről a Jewish Agency munkáiban. A sajtó kiemeli, hogy a nem-orthodox zsidóság legkiválóbb egyéniségei jelentek meg a gyűlésen.

Paplanért

első útja a Speciális Paplan-üzletbe legyen!
Bpest, VII. Kertész-u. 35.
Átdolgozást is olcsón vállal.

מציאת גורלה למחברים ומציאת לאור!

ארבעה צדדים בתכנית 0 (נפש שורק) כחור
באלף עקסעמלארים מ"ח פעננה. ומ"ז צדדים
בתכנית 8 סחורו צ"ח פעננה. (אחתות רש"י)
Katzburg Salamon könyvnyomdája, Buda-
pest, Dob-utca 28.

Tisztelettel ajánlom orth. כשר

saját termésű jászberényi uradalmi boraimat

literenként P 1.20

ért. — Sziveskedjék értesíteni —
átvételi kötelezettség nélkül —
hogy minden hétnék szombati-
jára, csütörtöki szál-
litással hány liter bort óhaj-
rendelni. — Teljes tisztelettel

Schwartz Samuel

szőlőbirtokos
Budapest, Dob-utca 36.
Telefon: J. 379-13.

Katzburg Salamon könyvnyomdája

Budapest, Dob-utca 28.

Elvállalja mindennemű nyomtatványok elkészítését. — Specialista héber nyomtatványokban.
מקבל להדפיס ספרים בול ובתנאים קלים.

Az áruló hold . . .

Írta: HOCH LAJOS

Azon szép nyári esték egyike volt, amelyeken az emberek élvezettel szívják magukba az üdítő levegőt s a gyönyör mámorától eltelve, szinte ájtatosan kiáltanak fel: felséges egy este! A teli hold ezüstsínű takarót borított az egész tájra. A csillagok kacérkodva incselkedtek saját képükkel, melyet az erdő közepén álló sötétvízű tó visszatükrözött. A fák között bujkáló gyöngye szellő néha neki iramodott és az alvó fákat álmukból felriasztva, hirtelen belevetette magát a tóba és apró fodroskákát varázsolta annak színére. Az egész tájra boruló mélységes csendet csak egy-egy prédára leső bagoly huhogása zavarta meg... De hallgál... Mintha léptek zaja közelednék... Pár percre rá egy 40-45 évesnek látszó férfi alakja tűnik fel, aki gyors léptekkel közeledik. Reb Mendel volt, a szomszéd falu egyik terménykereskedője. E pillanatban a tó nyugati partján elterülő sűrű bokrok között valami megmozdul és a hold ezüstös sugarára egy villogó acélpenge villanásán török meg. A hirtelen támadt mesz és a villanás úgy látszik nem került el reb Mendel figyelmét, mert megállt és halálra rémülten nézett a bokrok irányába. Már-már azt hitte, hogy valami alvó nyulacska volt, amely lépteinek zajára álmából felriadt. Éppen folytatni akarta utját, mikor egy hatalmas, tagbaszakadt alak ugrott elő a bokrok közül és kezét magasra emelve: Megállj! kiáltással rohant feléje. A megrémült ember kiáltani akart, de a halálfélelem megfosztotta hangjától. Remegő térdekkel és mélyszéjjel arccal állt ott, mintha lábai gyökeret vertek volna a földbe. Egy pillanat alatt átvillant agyán a gondolat, hogy veszve van, mert hogyan szállhatna szembe ő, a gyöngye fizikumu ember, pusztán kézzel, ezzel a hercules erejű emberrel, kinek a kezében

élesre fent nagy konyhakés van? Megriadt tekintetét az ég felé fordította, mintha onnan várna segítséget, de a sápadt hold hidegen, közömbösen szemlélte a vérfa-gyaszító jelenetet. A csillagok dideregve figyelték a szerencsétlen ember reszketését, de segíteni rajta nem tudtak. Tompa, hörgős-szerű hang tört elő vonagló ajkain:

— Mit akarsz tőlem?...

A gonosz ember ábrázatán gyönyör mosoly jelent meg:

— Mit akarok? Semmi mást, mint a pénzedet és a késemet egy kicsit a szivedbe mártani — felelte a rabló...

A szerencsétlen ember könyörgő hangon szólt:

— Hogy a pénzedet akarod, még megértem, de mit akarsz nyomorult életemtől?

Kigombolta mellényét, melynek oldalzsebéből kivett egy fekete bőrtárcát és oda nyujtotta. — Most pedig eressz, hadd menjek a feleségem és a gyermekeimhez, akik már türelmetlenül várnak rám. A rabló átvette a pénztárcát és nyugodtan zsebrevágta. A boldogtalan ember indulni akart, de a mellének szegezett kés utját állta.

— Hohó, nem így van ám! Én becsületes ember vagyok, amit mondtam azt be is tartom. A szerencsétlen reb Mendel összekulcsolta kezeit s úgy könyörgött, hogy irgalmazzon egy szegény családnak és hagyja meg életét! A rabló egy pillanatig habozott, de aztán határozott hangon így szólt:

— Az én életem kedvesebb nekem, mint a tied. A halottak nem vádolhatnak, de az élő, örökös veszélyt jelent a számomra. Készülj a halálra nem kegyelmezek...

Mint a koporsóra hulló rög oly tompán hangzottak ezek a végzetes szavak. Reb Mendel átlátta, hogy minden könyörgő szó any-

nyit ér, mint a falrahányt borsó... — Ha már meg kell halnom, engedj legalább elmondanom a vezeklők imáját!

Hangos zokogástól szakadozott hang szállt a langyos nyári éjszakába, melynek a kísérő zenéje a mellére mért tompa osámnü ütések voltak, melyek, mint ha egy láthatatlan ember utána mondtá volna az osámnü, bógádnü, gozálnü szavakat... Mikor ezzel készen volt, szivettépő hangon könyörgött újra a rablónak ne oltsa ki az életét! Ne terhelje lelkét a legnagyobb bünnel: a gyilkossággal!...

— Ne törődj te az én lelkemmel, szóló cinikusan a rabló. A fő, hogy a testemnek ne essék baja. Ezt pedig csak úgy érhetem el, ha nincs árulóm.

— Gonosz tettedet a hold, ott fent, az égen, látja és az fogja sötét cselekedetedről a leplet lerántani, az lesz az árulód, az fog téged hóhérekre juttatni, szólalt meg reb Mendel.

— Ha addig nem fog kitudódni, míg a hold el nem árulja, akkor én nyugodtan élhetnék a világ végéig — nevetett az elvete-mült gonosz, kinek e pillanatban a jobb keze a magasba lendült és a késsel villámgyorsan reb Mendelre lesújtott. A szerencsétlen reb Mendel megtántorodott, egy borzalmas hördülés hasított bele a csendes nyári éjszakába és elterült a földön. A gyilkos jól talált: a kés a szívet járta át és mikor kihuzta, vastag sugárban szökkenett fel a vér. Az áldozat megüvegese-dett szemében ott ült a rémület kifejezése és ez a tekintet szinte belefuródott a gyilkos vadul forgó szeméibe. A gyilkos, mintha e tekintet hatása alatt egy pillanatra megszeppent volna, de később nyugodtan lehajolt és figyelte, hogy az áldozata éle még? Éppen akkor egy leheletszerű sóhaj rebtent el a vérző kebelből. Talán ennek a sóhajnak a szárnyain indult el titokzatos útjára az erőszakkal kiűzött lélek...

(Vége következik.)

Nyaralók stb.

SIÓFOK

fürdőtelepen, Batthányi-utca elején
orth. kóser Penzió és Étterem
BLAU JÓNÁSÉ személyes vezetésével, megnagyobbítva, minden komforttal, megnyitott. — Kitiűnő házikoszt, pontos kiszolgálás. Stranától, vasutatól 2 perc. — Referenciák: bpesti orth. izr. hitk. rabbiságánál. — Előjegyzések: Budapest Blau butorüzet. Podmaniczky-u. 18. Tel. 126-96, vagy Siófokon Blau penzió, Batthányi-utca 6.

Jüdisches Kinderheim
St. Moritz.
1800 M. über dem Meere.
Streng rituell.

Sonnen- & Liegekuren. — Schulunterricht im Hause. — Prospekte erhältlich.

Szigoruan orth. כשר
libasirban párolt, kitűnő

libahus konzerv

hidegen is élvezhető.

Gyártja: Schwarcz Mór,
Debrecen, József kir. herceg
ucca 24. — Mindenütt kérje!

Nagyon olcsó!

Balatonbogláron orth. kóser penzió, gyönyörű parti villában

(2 perc a strandtól) özv. Tauber Adolfné személyes vezetése alatt.
Érdeklődni Budapesten telefonon J. 422-52 és a helyszínen Balatonbogláron a „Három a kislány” penzióban.

Divaikötőde! Javitásokat elvállalok. Oppmann,
Kisdiófa-u. 9. — (Szombaton zárva.)

WEISZ LIPÓT uri-szabó
BUDAPEST, TERÉZ-KÖRUT 31.

Műhelyemben a legkényesebb izlést is kielégítő férfiruhák

elsőrendü kivitelben

előnyös áron készülnek! — Több rendelés esetén vidékre is megyek!

Orth. izr. gyermeküdülőttelep a
Tátrában

július 1-én nyílt meg a gyönyörű fekvésű, fenyvesektől övezett

Löcsefüreden.

Ritka alkalom gyermekek nyaraltatására, mérsékelt polgári áráért gondos felügyelet mellett klimatikus gyógyhelyen (600 m.). Hízókúra, napfürdő, fekvőkúra. Ozondu levegő. Legkitűnőbb ellátás. Modernül épített villák. Teljes havi penzió kor szerint, 700-900 kc.

Vasutállomás Levoca (Lőcse).
Négyhetes tartózkodásnál
50 % vasuti kedvezmény
Felnőtteknek külön villában teljes penzió napi 40 kc. — Jelenkezés:
Reich fiuinternátus, Levoca (Lőcse).

Erdőbénye fürdő-
kóser konyha, Goldstein debreceni orth. kóser vendéglős vezetése alatt megnyitott.

A régi, ismert abbáziai
Tauber penzió

orth. kóser
mely a legkényesebb igényeket is kielégíti
50 komfortos szobával,
Siófokon
megnyitott.

קניעטעל עטרה סאבריק
סאן מיינסטעם וילבערעט אלמאקא
כנא-וילבער ערציינט
Teltelbaum Márton (kiszorít)
Sátoralajuhely, Rákóczi-u. 27.
אויסטרענגע עטרה רעמארטורע ווערען
אויך פער פאסט סראקט ערלעדיגט.

Schück

orthodox fiuinternátus
Budapest, Kertész-u. 32.

Bennlakó diákok szeretetteljes gondozásban részesülnek.

ארט. כשר.

VÉNUS
ételzsir

Synders győri orth. főrabbi ur hechserevel ellátva.

Vénus ételolaj
kiváló minőségben minden fűszer, csemege és élelmiszer üzletben kapható. — Gyártja:

Olajművek r.t.
Kohn Adolf és Társa
Győr-Budapest, Zoltán-
utca 16. Telefon: 208-22.

Képviselet:
Sussmann Lipót és Társa
Telefon: „Ujpest” 161.

Csodaszép

parókák!

Tartós ondolás (Dauerwellen) és hajfestések. — Szolid árak!

Pock Károly
hölgyfodrász

Bpest, Andrassy-ut 19.
Telefon: Lipót 999-10.

Pályázatok

Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Pályázatok felvételnek: Budapest, Sip ucca 10. — Hirdetések díja előre fizetendő. —

A budapesti aut. orth. izr. hitközség *Torász Emesz* iskolájánál *melamed*-állás jövő évi *Chesvan* hónapban betöltendő. — Pályázótól megkivánjuk, hogy *ירא שמים* legyen és *תורה ודעה*-oktatás tekintetében kellő gyakorlattal bírjon. Pályázati kérvények, kor stb. feltüntetésével, valamint képesítési és egyéb okmányok másolataival ellátva, a budapesti aut. orth. izr. hitközség elöljáróságához (VII., Dob-u. 35. I. em.) intézendők.

Budapest, 5689. Szíván havában. Az elöljáróság.

A pápai orth. izr. hitközség iskolaszéke pályázatot hirdet három férfi tanítói állásra. Pályázhatnak oly férfitanítók, kik a héber és német tárgyak tanításában is jártasok és szigorú hittű életmódot folytatnak. Pályázati határidő július 28. Egyenlő feltételek mellett B-listások és nyugdíjasok előnyben részesülnek. Pályázók küldjék be kellően felszerelt kérvényüket *Krausz József H.* iskolaszéki elnökhöz.

Apró hirdetések

Hirdetési díjszabás: minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Állást keresőknek szavankint 13, vastagon szedett betűkből 26 fillér. Apróhirdetések felvétele: Budapest, VII., Sip ucca 10. — Jelíges levelek kettős borítékban válaszbélyeggel ugyanoda intézendők. — Apróhirdetések csak a díj előzetes befizetése mellett közölhetők.

HUSZONEGY ESZTENDŐ óta közvetít házasságot Nagy Jenő Rákóczi-ut 57-b. — Telefon (cégnélküli levelezés).

HÁZASSÁGOKAT eredményesen közvetít szigorú diszkréció mellett Rothstein Dávid, S. A. Ujhely, Kossuth Ferenc u. 3.

FIATAL rőfőskereskedő, kinek kimutatható 1200 P. havi jövedelme van, vallásos családból nőstülne. Ajánlatokat „Mazelto” jelígre.

POLLÁK SAROLTA-féle **Miracle szeplőkrém, Miracle epeszappan** 25 éve a legtekélyesebb, ártalmatlan. Biztos. — Szétküldi: Pollák Sarolta kozmetikai intézete, Budapest, Andrássy-ut 38. I. (Párisi áruházal szemben.) Kérjen prospektust!

Hittestvérünk! Csak szombattartó cégnél vásároljon! **Posztó, divatszövet, szabókéllékek** áruház nagyban és kicsinyben. Különlegességek uri- és női-szövetekben. — Billiárd- és játékasztal posztó. Előfizetőknek 5% engedmény. — **Seldner Lipót** áruház Budapest, Kertész-u. 43. Tel.: J. 450—87.

KERESEK rekonom részére, ki előkelő rabbitsaládból való 26 éves csinos, intelligens, házias leány, egy jó megjelenésű, jó hanggal bíró, vagy Talmudtóra tanítónak alkalmas fiatalembert (esetleg valóságos önálló iparost, vagy jól szituált gyermektelen özvegyet). Hozomány 800 pengő butorra és két éven át száz pengő havi apadás. Szíves ajánlatok „*Mispocho mejucheszsz 250*” jelíge alatt a kiadóba kéretnek.

TANONCNAK FELVESZEK vallásos, jómodoru, lehetőleg árva fiút teljes ellátással, családi bánásmóddal. Bleier sablongyár, Szolnok, Kápolna ucca.

AKINEK DRÓSERA szüksége van, forduljon hozzám bizalommal. Bármilyen alkalmi beszédet szerkesztek tetszés szerint héber, német és magyar nyelven, diszkréció mellett. Reichenberg Fülöp hitoktató, Pápa. Gyurácz Ferenc u. 14.

KERESKEDELMIT végzett 16 éves leányomat üdülés céljából nyaralóba vagy kellemes vidékre küldeném, hol a gyermekek játszópajtása lenne. „Jó családbeli” jelíge.

MAGÁNYOS egyénnek megfelelő üzlet, mely 120—150 pengő jövedelmez tisztán havonta, bevökkel, berendezéssel és áruval 800 P-ért átadó. Szakértelem nem szükséges. Előnyös állásban levő férfi feleségének is mint mellékület. Szíves megkereséseket „Szigoruan orthodox” jelígre a kiadóba kérek.

KERESKEDELMIT kitűnően végzett fiatal leány szombattartó állást keres. „Szerény igényű” jelígre.

ORTHODOX *חוראש* hajróóval, nagyszerű *melamed*, állást keres. Leveleket „*sajchet*” jelígre.

TALMUDISTÁK FIGYELMÉBE! 4 kötetes amerikai *Sász (Chórú)* 70 P. Egy kötetes *Misnájesz* 10 P. Zsebben hordható *keszúvim áchronim* 6 P. Boros Ármin, Budapest, Elemér-u. 38, II. 29.

OKLEVELES IZR. TANITÓT VAGY TANITÓNÓT keresünk szeptember 1-i belépésre 6 elemista gyermekhez, első, második és negyedik osztály tanítására. Előnyben részesül, ki egy III. osztályu reáliskolai f. ut is tud tanítani. Ajánlatokat igények megjelölésével, bizonyítványmásolatokkal, *Spitzer Emil. Nagycsákány, Vas m. címre* kérünk.

PARÓKÁT tartós hullámokkal (práparált) hajból legolcsóbban készít *Teitelbaum Helén, Miskolc Szentpályi-u. 1.*

MESZ, hófehér, fával égetett, (Élesdinél szebb); TÚZIFA, mindenféle tűzifa kapható, Pollák Zsigmondnál, Debrecen.



SÍRKÖVEK minden kivitelben legolcsóbb gyári áron *Schreiber Jakob* villanyerőre berendezett sírkőüzemében *Debrecen, Hunyadi-utca 14.*

SZÖVŐDÉNKBE tanulókat, ablakredőnyeink elárúsítására ügynököket keresünk. Ajánkozásokat „*agilis*” jelígre a kiadóhivatal továbbít.

הלב közörlését és tükrőfnyesre polirozását, gyertyatartók, disztárgyak ezüstözését és nikkelezését felelősséggel vállalja *Garfunkel Mór* műköszörtés és készüeme *Nyiregyháza, Széchenyi-tér 6.*

ORTH. כשר SAJT, VAJ ÉS LIPTÓI TURÓ gyártás, pontos postai szétküldés az egész országba, mérsékelt árak mellett. Központi Tejcarnok, Sátoraljaújhely.

ÓREG beteg özvegyasszony elhagyottan, könyörög hittestvérei támogatásáért. Budapest, VII., Telep-u. 68. ajtó 3.

SZOMBATTARTÁSSAL fizető tanuló lányok felvételnek *Mlle Irén* női divatszalon, Akácfa-u. 57.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos
GROSZBERG JENŐ.

Hoffmann és Társa könyvnyomda.
Budapest, VI. Próféta ucca 7

Budapest, 1929. július 12.
5689. Támuz 4.

40 fillér

V. évfolyam 27. szám

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

ALAPITOTTA:
Groszberg Lipót

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, VII., SIP-UTCA 10.
TELEFON: J. 425—90. CSEKKSZÁM: 50.791.
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ

SZERKESZTI:
Groszberg Jenő

Ősztöndíjak hullása idején

A magyar állam költségvetésében igen tekintélyes összeg van beállítva tudósoknak, tudósjelölteknek és tehetségeknek ösztöndíjakkal való ellátása céljára. Az állami tanulmányi ösztöndíjak meg akarják könnyíteni a továbbművelődést és elősegíteni a buvázkodást és önálló kutatást, a szakmában való tökéletesedést. E hét végén megjelent az ösztöndíjak nyertesinek névsora s ez a névsor bizonyára gondolkodásra fog készíteni minden zsidót. Nem arra gondolunk, hogy a sok száz név között még a numerus clausus arányában sem fordul elő zsidó. Ez ugyan lehárgoló tény, de nem segítünk rajta, bármennyire nem tudjuk összeegyeztetni igazságérzetünkkel. Mert — zsidó szempontból eltekintve — az igazság megkivánna, hogy bizonyos társadalmi réteg ne legyen kizárva bizonyos beneficiumoktól, amelyekhez való alapot ő maga adja adója útján. Magyarország zsidósága pedig elég adót fizet ahhoz, hogy az adóból létesített ösztöndíjakból ne csak katolikus és evangélikus papok tökéletesítsék teológiai tudásukat, ne csak nemesek, vitézek s köztisztviselők gyermekei készüljenek a magyar kultúra kitűnőségeinek, hanem legalább látszatra, észre kellene venni a zsidókat is. — De amint mondók: nem erre a körülményre gondolunk. Azért nem, mert már a bibliai filozófus is arra tanít bennünket, hogy: „*semmi sem új a nap alatt*”. Így volt ez az ókori Rómában, amikor a zsidók fizkus-adót fizettek a bálványkultusz fenntartására, így volt a középkori Rómában, amikor a térítő intézmények költségeit a zsidók viselték, így volt még nemrég Bécsben, amikor a Rothschild alapította kórházban zsidó orvos nem

kaphatott elhelyezkedést. És ugyanaz a bibliai filozófus, *Kajhelesz* leszögezi azt: „*ki szállhat perbe azzal, aki erősebb nála?*” („*mi jóhajl lodün im setáki mimenü*.”) Ez a rezignáció a hazai zsidóságra nézve sokkal többet ér, mint hangoskodó tiltakozás a tehetetlenség puffogtatóján — ha levonná belőle a tanulságokat. Az ösztöndíj-éső elárulja azt a tendenciát, hogy a zsidóság talaját megtermékenyíteni nem akarják. Az élet harcában a mostani zsidó nemzedék szembe találja majd magát egy, az élet küzdelmeire jobban felfegyverkezett réteggel. Mit tehetünk mi, zsidók, ez ellen? Az állam hatalmas eszközeivel nem versenyezhetünk és így gyermekeinket csak *belsőleg*, lelkileg

edzhetjük meg a küzdelemre, abban a tudatban, hogy mint eddig mindig, úgy ezentul is a lélek ereje kitartóbbnak bizonyul majd a külső injekciókkal fokozott erőnél. A zsidó vallás erőforrásából kell merítenünk gyermekeink acél-fürdőjét. És azt, amit minden orthodox tud, hogy a Tórához és a tradíciókhoz való hűség legjobban segíti át az embert az élet nehézségein, azt tudomásul kell venni minden neológ zsidónak is: az élet mérlegére az állami ösztöndíjak Brennus-kardjával szemben csak a zsidó vallásos élet által fakasztott és terjesztett erkölcsi fegyverem, kilartás, lelkiismeretesség sulya fogja ifjuságunk felé hajtani a boldogulás serpenyőjét.

Rabbik tekintélyének emelése

A hazai nem-orthodox rabbik egyesülete legutóbbi gyűlésén többen szükségét hangoztatták annak, hogy a rabbiknak a hitközségi adminisztrációban elfoglalt tekintélye intézményesen emeltesék. Követelték a rabbiknak az előjáróságba való beválasztását és elhangzott az a követelés is, hogy az országos iroda társelnöke egy rabbi legyen. Eredményesek lesznek-e ezek az óhajok? Aligha hisszük ezt. A kongresszusi statutum szelleme, amelynek értelmében a rabbi csak hitközségi funkcionárius, mélyen gyökeredzik immár a neológ hitközségi vezetők mentalitásában. De ha sikerülne is keresztülvinni a rabbitekintély kidomborítását és fokozását, vajjon milyen hatással volna azt az orthodox hitközségekre s az országos szervezetre? Azt hisszük: *semmiféle hatással*. Az orthodoxiában nem történhetik sem-

mi intézkedés a rabbik akarata nélkül, vagy beleegyezésük melőzésével s így sem a hitközségi, sem az országos szervezetben való változásra e célból nincs szükség. A rabbi tekintélye ugyanis a valóságosság és a Tóranulás intenzitásától függ s nem adminisztratív intézkedéstől.

Mert ott, ahol a Tóratudással párosított vallásosságát elsőrendű célnak tekintik és a rabbítól is ezt kívánják, ott a rabbit nem fogják csupán szépen szónokló szó-művészeknek, hivatalnoknak vagy viszsamaradt fanatikusnak tekinteni. S éppen azért, mert az orthodoxia szempontjából a kérdés teljesen közbülső, nagyon óhajandó volna, hogy a nem-orthodox rabbik törekvései sikeresek legyenek. Talán emelkednék ekkor a vallásosság megbecsülése. Talán a hatóságok előtt is több sulya lesz ezáltal a rabbi szavának!